

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

รายงานการวิจัยเรื่อง

ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนจังหวัดอำนาจเจริญ
Perceptions on Sufficiency Economy of People in Amnatcharoen Province

ผศ.ดร.รัชดากร พลภักดิ์ หัวหน้าโครงการ
ผศ.ดร.ภักพงค์ ปวงสุข ผู้ร่วมวิจัย
อ.อรุณรัศมี แสงศิลา ผู้ร่วมวิจัย

RCH
HC
445
.Z7A4

รายงานการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากเงินรายได้

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551

b. 12159839
i.

หมู่ 3331ค
ทะเบียน 105835
เดือนปี 4 S.A. 2552

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อโครงการวิจัย ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนจังหวัด
อำนาจเจริญ

คณะผู้ดำเนินการวิจัย ผศ.ดร.รัชดากร พลภักดี หัวหน้าโครงการ
ผศ.ดร.ภักพงษ์ ปวงสุข ผู้ร่วมวิจัย
อ.อรุณรัศมี แสงศิลา ผู้ร่วมวิจัย

หน่วยงาน ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปีงบประมาณ 2551

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของ
ประชาชนจังหวัดอำนาจเจริญในอำเภอเมืองอำนาจเจริญ อำเภอหัวตะพาน อำเภอพนา และอำเภอ
ชานุมาน ของจังหวัดอำนาจเจริญในด้าน ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง การนำหลักเศรษฐกิจ
พอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ การเป็นที่พึ่งให้แก่ผู้อื่นและชุมชน
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือหัวหน้าครอบครัวจำนวน 102 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบ
สัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัว สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าเฉลี่ย (mean) และ
ค่าร้อยละ (percentage) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สภาพครอบครัวของผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตร 16-30 ไร่ (ร้อยละ 41.2)
เรียนรู้วิธีการทำการเกษตรและพัฒนาอาชีพเกษตรจากคนในครอบครัว (ร้อยละ 96.1) มีการเข้าร่วม
กลุ่มกับชุมชน (ร้อยละ 86.3) ซึ่งกลุ่มชุมชนที่เข้าร่วมมากที่สุดคือ กลุ่มออมทรัพย์ (ร้อยละ 57.8)
ปัญหาส่วนใหญ่ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ประสบ คือ ปัญหาเรื่องสภาพพื้นที่ในการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์
(ร้อยละ 62.7) และรายจ่ายไม่พอกับรายรับ (ร้อยละ 61.8) และแนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ ยืม
เงินทุนจากสหกรณ์ จากเพื่อนบ้าน (ร้อยละ 39.2) นอกจากนี้แล้วมีการวางแผนในอนาคตสำหรับ
ครอบครัว คือ ขยายพื้นที่ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และ ส่งลูกให้เรียนจนจบและมีงานทำ (ร้อยละ 13.7)

ด้านการรับรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนเคยได้ยินคำว่า เศรษฐกิจ
พอเพียง (ร้อยละ 100.0) และส่วนใหญ่ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงว่า คือ การ
ประหยัด อุดหนุน ลดรายจ่ายและสิ่งของฟุ่มเฟือย (ร้อยละ 69.6) ด้านความรู้ ความเข้าใจว่า
เศรษฐกิจพอเพียง ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจว่า เศรษฐกิจพอเพียงคือ การประหยัด
อุดหนุน (ร้อยละ 100.0) การไม่เบียดเบียนผู้อื่น (ร้อยละ 100.0) การมีเหตุผล (ร้อยละ 100.0)

รองลงมาคือ การกระทำอย่างรอบคอบ และการมีคุณธรรม (ร้อยละ 99.0) การมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ (ร้อยละ 96.1) การวางแผน (ร้อยละ 93.1) และ การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (ร้อยละ 91.2) ตามลำดับ มีแนวในการปฏิบัติตนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง คือ เริ่มต้นจากตนเองก่อนจะขยายผลไปยังผู้อื่นและเป็นการเริ่มจากเรื่องใกล้ตัวก่อนจากนั้นค่อยไปไกลตัว (ร้อยละ 99.0) เป็นการทำงานเล็ก ๆ ก่อนแล้วค่อยขยายงานให้ใหญ่ขึ้น (ร้อยละ 97.0) เป็นการเริ่มจากทำเรื่องที่ย่าง ไปหาเรื่องยาก (ร้อยละ 96.0) ต้องเริ่มจากการมีใจเชื่อมั่น ยอมรับก่อนแล้วจึงจะทำได้ (ร้อยละ 93.1) และเป็นแนวความคิดที่กระทำจริงได้ไม่ยาก (ร้อยละ 58.8) ตามลำดับ

ด้านการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนได้ยึดหลักความประหยัดในการดำรงชีวิต (ร้อยละ 100.0) ประกอบอาชีพด้วยความขยัน มานะ อดทน และรอบคอบ (ร้อยละ 100.0) มักจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่รักษาศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่น (ร้อยละ 100.0) รองลงมาคือ ให้ความช่วยเหลือ แบ่งปันแก่เพื่อนบ้าน และชุมชน (ร้อยละ 99.0) ประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรม (ร้อยละ 98.0) อด ละเอียด และ เลิก การแก่งแย่งแข่งขันกับผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ตนเอง (ร้อยละ 98.0) เมื่อมีปัญหาสามารถพึ่งพาตนเองได้ (ร้อยละ 95.1) มีการจัดลำดับความสำคัญเพื่อการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว (ร้อยละ 93.2) อด ละเอียด และ เลิก อดออมต่าง ๆ ที่ทำให้ครอบครัวเดือดร้อน หรือเสื่อมเสีย (ร้อยละ 90.2) และ สะสม เก็บทุนสำรองของตนเองและครอบครัวเพื่อใช้ในยามเดือดร้อน (ร้อยละ 84.3)

ด้านการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีการแลกเปลี่ยนผลผลิตซึ่งเป็นการพึ่งพากันด้านอาหาร (ร้อยละ 95.1) มีความพอเพียงของอาหารในครัวเรือน (ร้อยละ 90.2) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารลดลง (ร้อยละ 88.3) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในครัวเรือนลดลง (ร้อยละ 80.4) ส่วนการพึ่งตนเองในการผลิตนั้นส่วนใหญ่จะลดรายจ่ายในการผลิต (ร้อยละ 83.3) เพิ่มการใช้แรงงานของตนเอง (ร้อยละ 81.4) เครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร (ร้อยละ 73.5) นอกจากนี้แล้วส่วนใหญ่มีการเพิ่มรายได้โดยการขายผลผลิตสู่ตลาดในและนอกชุมชน (ร้อยละ 85.3) มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว (ร้อยละ 76.4) มีการผลิตที่คำนึงถึงการตลาด (ร้อยละ 58.8) มีการเพิ่มการออมทั้งในค่าเงินและไม่ใช่ค่าเงิน (ร้อยละ 84.3) จำนวนหนี้สินลดลง (ร้อยละ 80.4)

ด้านการเป็นที่พึ่งให้แก่คนอื่นและชุมชน ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่างๆ กับคนในชุมชนอยู่เสมอ (ร้อยละ 97.0) มีความซื่อสัตย์สุจริต อดทน ขยันหมั่นเพียร มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือแบ่งปันกันระหว่างสมาชิกชุมชน (ร้อยละ 97.0) ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนในชุมชนและนอกชุมชน (ร้อยละ 93.1) สร้างประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม และความก้าวหน้าของชุมชน (ร้อยละ 93.2) มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนจากสติปัญญา ความสามารถของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ 93.2) และ พยายามใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ร้อยละ 92.2)

Research title	Perceptions on Sufficiency Economy of People in Amnatcharoen Province	
Researchers	Asst.Prof. Ratchadakorn Phonpakdee, Ph.D.	Chief of Party
	Asst.Prof. Pakkapong Pongsuk, Ph.D.	Member
	Arunrusmee Sangsila	Member
Department	Agricultural Education, Faculty of Industrial Education, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang	
Year	2008	

Abstract

The purpose of this research was to study perceptions on sufficiency economy about knowledge, application, and self-reliance, and being a supporter for the others and community of people in amphur Amnatcharoen, amphur Huatapan, amphur Pana, and amphur Chanuman, Amnatcharoen province. 102 samples were studied as a head of family. Instrument was interviews. Research statistics employed were frequency, mean, percentage. The research was found out follow as;

Most of samples had agricultural area 16-30 rais (41.20%). Source of agricultural learning and development was from family (96.10%). They participated with community (86.30%) in saving group (57.80%). They faced with area in plantation and livestock (62.70%) including no balance between income and expenses (61.80%). The problem-solving was loan from co-operative and neighbor (39.20%). Plans for the future were expanding area for plantation and livestock including pushing their children to graduation for work (13.70%).

Any sample (100.00%) was perceptible on sufficiency economy. They defined sufficiency economy as saving and decreasing expenses (69.60%). They understood that sufficiency economy was saving (100.00%), no exploitation (100.00%), rationality (100.00%), carefulness and morality (99.00%), comprehension (96.10%), planning (93.10%) and, coping with changes (91.20%). Their approaches to practice sufficiency economy was starting from their own themselves to the others and nearest themselves to further themselves (99.00%), little work

to big work (97.00%), the easiest to the most difficult (96.00%), adoption to practice (93.10%), ideas to real life practice (58.80%).

They applied sufficiency economy like this: saving (100.00%), persevering, endurance and carefulness (100%), participating with community in conserving cultural activities (100.00%), sharing with neighbors and community (99.00%), being honest and morality (98.00%), no competing for themselves (98.00%), being self-reliance (95.10%), rearranging for expenditure in family (93.20%), no causing of ruin (90.20%) and, reserving fund for using in case of suffering (84.30%).

They were self-reliance in economic follow as: exchanging food as product in household (95.10%), having enough for food in family (90.20%), decreasing of food expenses (88.30%), decreasing of the other expenditure in family (80.40%), decreasing of expenditure in process of producing (83.30%), increasing their own labor (81.40%), having agricultural tools (73.50%), increasing income from selling product both inside and outside community (85.30%), having balance between income and expenses in family (76.40%), considering market for producing (58.80%), increasing of saving both money and property (84.30%) and, decreasing of loan (80.40%).

They were supporter for the others and community follow as: grouping for doing activities in community (97.00%), being honest, diligent, and generous to members in community (97.00%), being united in action and spirit for exchanging experiences with people both inside and outside community (93.10%), contributing to public for common interest (93.20%), participating in community development (93.20%) and, employing resources in community for highest benefit (92.20%).

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาจากบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดอำนาจเจริญ นายอำเภออำนาจเจริญ นายอำเภอพนา นายอำเภอหัวตะพาน นายอำเภอชานุมาน สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดและอำเภอ ผู้นำชุมชนในพื้นที่ และประชาชนในจังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งได้กรุณาให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในการวิจัยอย่างดีและสมบูรณ์ ตลอดจนบุคลากรในคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังทุกระดับที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยด้วยดีตลอดมา

คณะผู้วิจัยมีความรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของบุคคลต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	III
กิตติกรรมประกาศ	V
สารบัญ	VI
สารบัญตาราง	XIII
สารบัญภาพ	IX
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.5 นิยามศัพท์	3
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 ข้อมูลจังหวัดอำนาจเจริญ	5
2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ	7
2.3 หลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	8
2.4 การประยุกต์ใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	11
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
2.6 กรอบแนวความคิดในการวิจัย	16
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	18
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	18
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	18
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	19

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
	3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลข้อมูล	20
บทที่ 4	ผลการวิจัย	21
	4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	21
	4.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพครอบครัว	24
	4.3 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง	30
	4.4 การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	33
	4.5 การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ	35
	4.6 การเป็นที่พึ่งให้แก่ผู้อื่นและชุมชน	37
บทที่ 5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	38
	5.1 สรุปผลการวิจัย	38
	5.2 อภิปรายผลการวิจัย	40
	5.3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	42
บรรณานุกรม		43
ภาคผนวก		45
	แบบสัมภาษณ์	46
	หนังสือขอความอนุเคราะห์	53
	ข้อมูลพื้นฐานของตำบล	58

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	21
2	แสดงข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ในการทำการเกษตร	24
3	แสดงแหล่งการเรียนรู้วิธีการทำการเกษตรและพัฒนาอาชีพ	26
4	แสดงการเข้าร่วมกลุ่มกับชุมชน	27
5	แสดงปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหา และการวางแผนในอนาคตภายในครอบครัว	29
6	แสดงการรับรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	30
7	แสดงความรู้ ความเข้าใจ และแนวการปฏิบัติตนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	31
8	แสดงการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน	33
9	แสดงการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ	35
10	แสดงการเป็นที่พึ่งแก่คนอื่นและชุมชน	37

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แสดงสรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	10
2	แสดงกรอบแนวความคิดในการวิจัยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐาน สภาพครอบครัวและความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง	17

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

หลักเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency economy) เป็นปรัชญาที่ชี้แนะทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนรวมถึงระดับรัฐบาลในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง ตามที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัส แก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 และภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 ได้ทรงเน้นย้ำเป็นแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นภูมิคุ้มกันตัวที่ดี ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

เศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นแนวคิดที่ยึดหลักทางสายกลาง คำว่า ความพอเพียง นั้นหมายถึง ความพร้อมที่จะจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากทั้งภายนอกและภายใน ระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง ยังสามารถมองได้ว่าเป็นปรัชญาในการดำรงชีวิตให้มีความสุข ที่จำเป็นต้องใช้ทั้ง ความรู้ ความเข้าใจ ผนวกกับคุณธรรมในการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจพอเพียง ไม่ใช่เพียงการประหยัด แต่เป็นการดำเนินชีวิตอย่างชาญฉลาด และสามารถอยู่ได้ แม้นในสภาพที่มีการแข่งขัน และการไหลบ่าของโลกาภิวัตน์ นำสู่ ความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน ของ ชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม

การจะพัฒนาประเทศเพื่อทำให้คนส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ดีต้องการการพัฒนาแบบยั่งยืนยาวนาน ซึ่งหมายถึงการพัฒนาที่ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับคนและทรัพยากรในประเทศ การพัฒนาแบบยั่งยืนไม่ได้มีความหมายแค่การทำการเกษตรทางเลือกเน้นการใช้สารอินทรีย์จากธรรมชาติแทนสารเคมี หรือใช้เทคโนโลยีทางเลือกอื่น ๆ ที่ทำลายสิ่งแวดล้อมน้อยลง แต่การพัฒนาแบบยั่งยืนยังรวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับการใช้ชีวิตแบบประหยัดเรียบง่ายของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพึ่งตนเอง เศรษฐศาสตร์ชาวพุทธ และเศรษฐศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย (วิทยากร เชียงกูล, 2547: 97-99) จุดเริ่มต้นของการพัฒนา “เศรษฐกิจพอเพียง” ก็คือ การฟื้นฟูฐานะเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น ในแง่นี้ “เศรษฐกิจพอเพียง” ให้ความหมายเป็นทั้งหลักการและกระบวนการทางสังคมว่ากันตั้งแต่ขั้นฟื้นฟูและขยายเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน เป็นการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและบริโภคอย่างพออยู่พอกิน ขึ้นไปถึงขั้นแปรรูปอุตสาหกรรมครัวเรือนสร้างอาชีพและทักษะวิชาการที่หลากหลาย เกิดตลาดซื้อขาย สะสมทุน ฯลฯ และบนพื้นฐานเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนนี้เองที่เศรษฐกิจจะพัฒนาขึ้นมาอย่างมั่นคง ทั้งในด้านกำลังทุน

และตลาดภายในประเทศ รวมทั้งเทคโนโลยี ซึ่งจะค่อย ๆ พัฒนาขึ้นมาจากฐานทรัพยากรและ
ภูมิปัญญาที่มีอยู่ภายในชาติ จากฐานต้นทุนทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ รวมทั้งฐาน
ทรัพยากรและภูมิปัญญาชุมชนท้องถิ่น ของประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย ประชาชนชาว
ไทยจะต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และจิตสำนึก ด้านความคิดให้มาสู่ความรู้ความเข้าใจ

จังหวัดอำนาจเจริญเป็นจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ ที่มีประชากร
367,478 คน เป็น ชาวไทยอีสาน มีไทยเชื้อสายจีน เชื้อสายลาวและเชื้อสายเวียดนามอยู่เล็กน้อย
ประชากรโดยส่วนใหญ่มีการพึ่งพาอาศัยกัน มีอาชีพทำการเกษตรปลูกข้าวเหนียว ข้าวหอมมะลิ มัน
สำปะหลัง ปอแก้ว ถั่วลิสง และมีอุตสาหกรรมในครัวเรือน (คลังปัญญาไทย, 2550) รายได้เฉลี่ย
11,423 บาทต่อครัวเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2547) ประชาชนมักประสบปัญหาที่ดินทำกิน
ภัยแล้ง และมีหนี้สิน ด้วยเหตุนี้ทางจังหวัดอำนาจเจริญจึงได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมเพื่อสร้าง
ความเข้มแข็งให้แก่ประชาชน โดยการให้ประชาชนมีความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปปรับใช้
ในการดำรงชีวิตอันเป็นรากฐานของชีวิตอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตามการที่ประชาชนจะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้นั้นอาจเกิดปัญหา
เกี่ยวกับความเข้าใจในตัวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนอาจยังไม่ได้ศึกษาหรือไม่มีความรู้
เพียงพอ ทำให้เกิดความสับสนว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั้นคือการอดออมเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้แล้ว
อาจมีความเข้าใจว่า เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงการปฏิเสธอุตสาหกรรมแล้วกลับไปสู่เกษตรกรรม
อยู่อย่างสันโดษ เน้นการพึ่งพาตนเองแต่เพียงอย่างเดียวซึ่งก่อให้เกิดความไม่เข้มแข็งของชุมชน อัน
เป็นความเข้าใจที่ผิดและอาจส่งผลให้ประชาชนประสบกับปัญหาใหม่ที่ซับซ้อนยุ่งยากไปจากเดิม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
จังหวัดอำนาจเจริญเพื่อสร้างความเข้าใจและนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงอยู่และ
ปฏิบัติตนของชาวบ้าน เพื่อการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้ง
ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของประชาชน จังหวัดอำนาจเจริญ
2. ศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน จังหวัดอำนาจเจริญ

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนใน
อำเภอเมืองอำนาจเจริญ อำเภอหัวตะพาน อำเภอพนม และอำเภอนามาน ของจังหวัดอำนาจเจริญ
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่าการคัดลอกหรือการอื่นที่ขัดแย้งกับลิขสิทธิ์ของงานวิจัยเรื่อง ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนจังหวัดอำนาจเจริญ
รายงานการวิจัยเรื่อง ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนจังหวัดอำนาจเจริญ

ในด้าน

1. ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
2. การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน
3. การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ
4. การเป็นที่พึ่งให้แก่ผู้อื่นและชุมชน

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สำนักงานพัฒนาชุมชนและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจังหวัดอำนาจเจริญ ใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการวางแผน ส่งเสริม การประชาสัมพันธ์หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนที่เกี่ยวกับการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันเพื่อขับเคลื่อนให้ประชาชนนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้เป็นรากฐานของชีวิตอย่างยั่งยืน
2. ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการถ่ายทอดความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่นักศึกษา ประชาชน

1.5 นิยามศัพท์

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ลีลาภรณ์ บัวสาย, 2549: 9 - 11)

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายนอกและภายใน (สำเนียง ประยูทธเด, 2549)

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ (กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง, 2550)

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล (กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง, 2550)

การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ หมายถึง การมีอาหารพอเพียงต่อการบริโภคของครัวเรือน
ลดรายจ่ายด้านการผลิต เพิ่มการออม (ณรงค์ หุตานุวัตร และนันทิยา หุตานุวัตร, 2547)

การเป็นที่พึ่งให้แก่ผู้อื่นและชุมชน หมายถึง การเอื้อเพื่อแบ่งปันกันในชุมชน มีความ
สามัคคี รวมกลุ่มกันทำกิจกรรม ใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด แลกเปลี่ยนความรู้
เพื่อสร้างประโยชน์สุขของชุมชน (ปรียานุช พิบูลสรารุช, 2547)

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยและตั้งรกรากในอำเภอเมืองอำนาจเจริญ อำเภอ
หัวตะพาน อำเภอพนา และอำเภอชานุมาน ของจังหวัดอำนาจเจริญในระยะเวลาที่ทำการศึกษา

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนจังหวัดอำนาจเจริญ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องไว้ ดังนี้

- 2.1 ข้อมูลจังหวัดอำนาจเจริญ
- 2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ
- 2.3 หลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.4 การประยุกต์ใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

2.1 ข้อมูลจังหวัดอำนาจเจริญ

ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาจังหวัดอำนาจเจริญได้ระบุว่าจังหวัดอำนาจเจริญ ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยรถยนต์ประมาณ 568 กิโลเมตร มีพื้นที่การปกครองทั้งสิ้น 3,161,248 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,975,780 ไร่

จำนวนประชากร

จังหวัดอำนาจเจริญมีประชากร 367,478 คน 89,763 ครัวเรือน เฉลี่ยครัวเรือนละ 4 คน เฉลี่ยความหนาแน่น 146 คน ต่อ 1 ตารางกิโลเมตร ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนอำเภอเมืองอำนาจเจริญ โครงสร้างประชากรเป็นชาวไทยอีสาน มีไทยเชื้อสายจีน เชื้อสายลาวและเชื้อสายเวียดนามอยู่เล็กน้อย

ลักษณะภูมิประเทศ

โดยทั่วไปจังหวัดอำนาจเจริญเป็นที่ลุ่มมีเนินเขาเตี้ย ๆ ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย และดินลูกรังบางส่วน

สภาพภูมิศาสตร์จังหวัดอำนาจเจริญ

จังหวัดอำนาจเจริญมีลำน้ำที่สำคัญไหลผ่าน 3 สาย คือ 1) แม่น้ำโขง 2) ลำเซบก และ 3) ลำน้ำเซบาย

สภาพภูมิอากาศ

จังหวัดอำนาจเจริญ มีลักษณะภูมิอากาศแบบ Tropical Savannah คือ จะเห็นความแตกต่างของฤดูฝนและฤดูแล้งอย่างชัดเจน มีช่วงกลางวันยาวในฤดูร้อน และมีอุณหภูมิสูงตลอดปี สภาพภูมิอากาศแบ่งออกเป็น 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงมกราคม และฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน

หน่วยปกครอง

จังหวัดอำนาจเจริญ แบ่งการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ คือ

1. อำเภอเมืองอำนาจเจริญ
2. อำเภอชานุมาน
3. อำเภอปทุมราชวงศา
4. อำเภอพนา
5. อำเภอเสนางคนิคม
6. อำเภอหัวตะพาน
7. อำเภอลืออำนาจ

จังหวัดอำนาจเจริญ มี 56 ตำบล 579 หมู่บ้าน เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 8 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 55 แห่ง องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง

สภาพเศรษฐกิจ

การเกษตรกรรม การเกษตรมีความสำคัญต่อจังหวัดอำนาจเจริญ เนื่องจากสภาพพื้นที่และโครงสร้างพื้นฐานของจังหวัด มีความเหมาะสมในการทำการเกษตร

พื้นที่การถือครอง จังหวัดอำนาจเจริญ มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร รวมทั้งสิ้น 1,021,798 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 51.72 ของเนื้อที่ทั้งหมด

การทำนา พื้นที่นาถือครองมีสัดส่วน 869,574 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 85.10 ของพื้นที่ถือครองทำการเกษตร เป็นพื้นที่เก็บเกี่ยว 558,530 ไร่ ผลผลิตรวม ประมาณ 183,821 ตัน

การปลูกพืชไร่ มีการปลูกพืชไร่ รวมพื้นที่ประมาณ 7,825 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.65 ของพื้นที่ถือครองทำการเกษตร

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

ข้าวเหนียว ข้าวหอมมะลิ มันสำปะหลัง ปอแก้ว ถั่วลิสง

การอุตสาหกรรม

ส่วนใหญ่เป็นโรงสีข้าว และ อุตสาหกรรมในครัวเรือน

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ

ความเข้าใจ คือ กระบวนการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลสามารถครุ่นคิดถึงสิ่งนั้น และสามารถใช้มโนทัศน์ (concept) เพื่อจัดการกับสิ่งนั้น ได้อย่างเพียงพอ สิ่งที่กำลังพูดถึงนี้อาจจะมีลักษณะเป็นนามธรรม หรือเป็นสิ่งที่ทางกายภาพก็ได้ เช่น บุคคล สถานการณ์ และสาร (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2551)

คำว่า “ความเข้าใจ” ภาษาอังกฤษอาจใช้คำว่า apprehension, notion, comprehension, understanding และ perception โดยส่วนใหญ่มักจะใช้ควบคู่กับความรู้ มีทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ความเข้าใจ ได้แก่

ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่ม กลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt Psychology) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นส่วนรวมมากกว่าส่วนย่อย การเรียนรู้ย่อมเกิดขึ้นใน 2 ลักษณะ

1. การรับรู้ (perception) การแปลความหมายจากการสัมผัสด้วยอวัยวะสัมผัส 5 ส่วน หู-ตา - จมูก - ลิ้น - กาย
2. การหยั่งเห็น (insight) การเกิดความคิดขึ้นมาทันทีทันใดในขณะที่ประสบปัญหา โดยการมองเห็นปัญหาตั้งแต่เริ่มแรก จนแก้ปัญหาได้

มีนักวิชาการหลายท่านได้สรุปแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มเกสตัลท์ แต่ละท่าน ได้ดังนี้

1. การเรียนรู้แบบหยั่งเห็น (insight learning) เจ้าของทฤษฎีคือ โคลเลอร์ (Wolfgang Kohler) โดยจะรวมปัญหาแล้วจึงแยกเป็นข้อย่อย ก็จะเกิดความคิดขึ้นมาทันที ที่เรียกว่าการหยั่งเห็น การหยั่งเห็นจะเกิดขึ้นรวดเร็วขึ้นอยู่กับการมีแรงจูงใจ การ มีประสบการณ์เดิม และการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งเร้ากับปัญหาได้

2. หลักการเรียนรู้ของ เลอวิน (Kurt Lewin) ได้แยกมาตั้งทฤษฎีใหม่ ชื่อว่า ทฤษฎีสนาม (Field Theory) การเรียนรู้เกิดจากการสร้างแรงขับให้เกิดขึ้น แล้วพยายามชักนำพฤติกรรมการเรียนรู้ไปจุดหมายปลายทาง (goal) เพื่อตอบสนองแรงขับที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้แล้วยังมีทฤษฎีอื่นอีก ได้แก่ ทฤษฎีของ Bloom ซึ่งแบ่งทฤษฎีการเรียนรู้ออกเป็น 6 ชั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความรู้ หรือ ความจำ ในขั้นนี้ เป็นการให้เนื้อหาตามจุดประสงค์การเรียนรู้ (ว่าจะให้เรียนเรื่องอะไร) แก่ผู้เรียน และพยายามทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำเนื้อหาเหล่านั้นได้ โดยอาจทำได้โดยการให้นิยามหรือความหมายของสิ่งต่างๆที่เราต้องการสอนให้ผู้เรียนรับทราบ

ขั้นที่ 2 ความเข้าใจ ในขั้นนี้เป็นการอธิบายเนื้อหาของบทเรียนให้ผู้เรียนเข้าใจ อาจเป็นหลักการ ขั้นตอนการทำงาน หรือตัวอย่างต่าง ๆ ที่มีอยู่ในบทเรียน และอาจทดสอบความเข้าใจของผู้เรียน โดยการถามคำถามที่ทำให้ผู้เรียนต้องอธิบายเหตุผลหรือวิธีคิดในการตอบคำถาม หรือให้ผู้เรียนอธิบาย ขั้นตอน หรือวิธีการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในบทเรียน

ขั้นที่ 3 การประยุกต์ใช้ เป็นการนำความรู้ที่ได้หรือเข้าใจ มาให้ผู้เรียนปฏิบัติหรือทดลอง (ในกรณีที่สามารถทำได้) เพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และเป็นการนำความรู้ที่นำมาใช้ในชีวิตรประจำวัน อีกทั้งยังทำให้มองความเข้าใจของผู้เรียนได้ชัดเจนขึ้น (ว่าผู้เรียนเข้าใจหรือไม่)

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ หลังจากได้ทดลองหรือลงมือปฏิบัติจริงแล้ว อาจเกิดปัญหาต่างๆขึ้นในการทดลองหรือปฏิบัติ ให้ผู้เรียนลองวิเคราะห์ว่าปัญหานั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร และให้ผู้เรียนหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ของผู้เรียน

ขั้นที่ 5 การสังเคราะห์ เป็นการนำความรู้ ความเข้าใจ ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้รับจากขั้นตอนที่ผ่านมา มาจัดเรียงหรือประกอบรูปแบบใหม่ให้ต่างจากรูปแบบเดิม โดยเน้น โครงสร้างใหม่

ขั้นที่ 6 การประเมินค่า เป็นขั้นตอนในการวัดหรือตัดสินใจว่าสิ่งใดถูกหรือผิด โดยวัดหรือตัดสินใจบนพื้นฐานของกฎเกณฑ์และเหตุผลที่ชัดเจน

2.3 หลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วนซึ่งลีลาภรณ์ บัวสาย (2549: 9-11) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. กรอบแนวคิด ที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กันดังนี้

- ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น

- ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

- การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

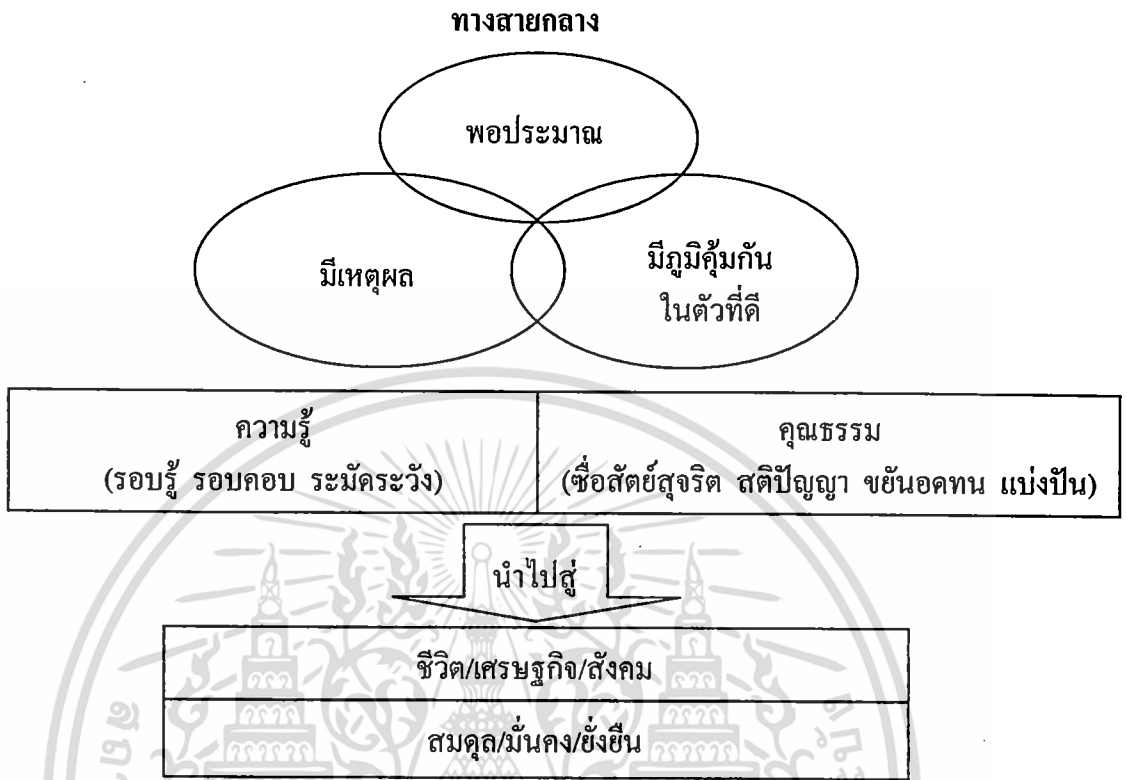
4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

- เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน อย่างรอบคอบ ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

- เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตไม่โลภ และไม่ตระหนี่

5. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

นอกจากนี้แล้ว สมบัติ กุสุมาวดี (2550: 3-6) ได้สรุปเป้าประสงค์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้ เป้าประสงค์ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ “ให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

ภาพที่ 1 สรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มา: ลีลาภรณ์ บัวสาย (2549: 10)

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป ไม่สุดโต่งเกินไป ขณะเดียวกันความพอดีนั้นก็จะต้องเป็นไปในลักษณะที่ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น และต้องใช้การประมาณปัจจัยต่าง ๆ รอบคอบ ทั้งปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสิ่งแวดล้อมเป็นเหตุเป็นผล ให้ทราบถึง ความพอดี ในระดับ พอประมาณนั้น

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ รู้จักประมาณตนและประมาณสถานการณ์ ประการสำคัญ คือ ต้องพิจารณาอย่างมีเหตุมีผล โดยใช้ความเป็นกลาง เที่ยงตรง ปราศจากอคติเพราะการวิเคราะห์วิจารณ์ใด ๆ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล เตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน เราจะเห็นถึงการคล้องเกี่ยวกันอยู่ของทั้งสามห่วง กล่าวคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดภูมิคุ้มกัน ในขณะที่เดียวกันการมีภูมิคุ้มกันที่ดีก็เป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้

ความพอประมาณ สามารถประมาณได้อย่างเหมาะสม เพราะไม่ประมาทมีการเตรียมพร้อม ตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อยู่เสมอ เช่นเดียวกับการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

นอกจากนี้การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องมีเงื่อนไข คืออาศัยความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน เช่นเดียวกับสมบัติ กุศุมาวลี (2550: 6-8) กล่าวถึงจุดเน้นของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้

1. เน้นให้คนเข้าใจลักษณะพื้นฐานทางสังคม “ความเปลี่ยนแปลง” คือความจริงแท้ทางสังคม
2. เน้นการสร้างความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลง
3. เน้นการสร้างความสุข มั่นคง และความยั่งยืนระยะยาว
4. เน้นความพอดี พอประมาณ รู้จักตน รู้จักบริบท
5. เน้นการมีความรู้และคุณธรรม และ
6. เน้นการพึ่งตนเอง การพึ่งพิงอิงกัน และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

2.4 การประยุกต์ใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ปรียานุช พิบูลสรารุช (2549) ได้กล่าวถึง แนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับต่าง ๆ ดังนี้

1. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคล/ครอบครัว

เริ่มต้นจากการเสริมสร้างคนให้มีการเรียนรู้ วิชาการและทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อให้สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งเสริมสร้างคุณธรรม จนมีความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม และอยู่ร่วมกับระบบนิเวศน์วิทยาอย่างสมดุล เพื่อจะได้มีความเกรงกลัวและระมัดระวังต่อการประพฤติดิฉิมชอบ ไม่ตระหนี่ เป็นผู้ให้ เกื้อกูล แบ่งปัน มีสติยังคิดพิจารณาอย่างรอบคอบ ก่อนที่จะตัดสินใจ หรือกระทำการใด ๆ จนกระทั่งเกิดเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีในการดำรงชีวิต โดยสามารถคิดและกระทำบนพื้นฐานของความมีเหตุมีผล พอเหมาะ พอประมาณกับสถานภาพ บทบาทและหน้าที่ของแต่ละบุคคล ในแต่ละสถานการณ์ แล้วเพียรฝึกปฏิบัติเช่นนี้ จนตนสามารถทำตนให้เป็นพึ่งของตนเองได้ และเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ในที่สุด

2. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชน

ชุมชนพอเพียง ประกอบด้วย บุคคล/ครอบครัวต่าง ๆ ที่มีความพอเพียงแล้ว คือมีความรู้และคุณธรรมเป็นกรอบในการดำเนินชีวิต จนสามารถพึ่งตนเองได้ บุคคลเหล่านี้มารวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องเหมาะสมกับสถานภาพ ภูมิสังคมของแต่ละชุมชน โดยพยายามใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผ่านการร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลหลายสถานภาพ ในสิ่งที่จะสร้างประโยชน์สุขของคนส่วนรวม และความก้าวหน้าของชุมชน อย่างมีเหตุผล โดยอาศัยสติ ปัญญา ความสามารถของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และบนพื้นฐานของความซื่อสัตย์สุจริต ออกล้นต่อการกระทบกระทั่ง ขยั้นหมั่นเพียร และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือแบ่งปันกันระหว่างสมาชิกชุมชน จนนำไปสู่ความสามัคคีของคนในชุมชน ซึ่งเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีของชุมชน จนนำไปสู่การพัฒนาของชุมชนที่สมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ จนกระทั่งสามารถพัฒนาไปสู่เครือข่ายระหว่างชุมชนต่าง ๆ

3. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับประเทศ

มีแผนการบริหารจัดการประเทศ ที่ส่งเสริมให้บุคคล/ชุมชนต่าง ๆ มีวิถีปฏิบัติ มีความร่วมมือ และการพัฒนาในสาขาต่าง ๆ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และดำเนินการตามแผนดังกล่าวอย่างรอบคอบ เป็นขั้นตอน เริ่มจากการวางรากฐานของประเทศให้มีความพอเพียง โดยส่งเสริมให้ประชาชนส่วนใหญ่ สามารถอยู่อย่างพอมีพอกิน และพึ่งตนเองได้ ด้วยมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ และมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร เอื้อเฟื้อแบ่งปัน และใช้สติปัญญา ในการตัดสินใจและดำเนินชีวิต พร้อมทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ จากหลากหลายภูมิสังคม หลากหลายอาชีพ หลากหลายความคิด ประสบการณ์ เพื่อสร้างความเข้าใจ และรู้ความเป็นจริง ระหว่างกันของคนในประเทศ จนนำไปสู่ความสามัคคี และจิตสำนึกที่จะร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปอย่างสอดคล้องสมดุลกับสถานภาพความเป็นจริงของคนในประเทศ อย่างเป็นขั้นเป็นตอนเป็นลำดับ ๆ ต่อไป

สำนักพัฒนาสังคม (2549: 11-22) ได้ให้แนวทางในการปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ไว้ดังนี้

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ้งเฟ้อในการดำรงชีพอย่างจริงจังดังพระราชดำริที่ว่า “...ความเป็นอยู่ที่ดีต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง...”

2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำริที่ว่า “...ความเจริญของคนทั้งหลาย ย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบ และการหาเลี้ยงชีพชอบเป็นหลักสำคัญ...”

3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต ซึ่งมีพระราชดำรัสเรื่องนี้ว่า “...ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึง ความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรม ทั้งในเจตนาและการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญหรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น...”

4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้โดยต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ พระราชดำรัสตอนหนึ่งที่ทำให้

ความชัดเจนว่า “...การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้ เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า มีความสุข พอมีพอกิน เป็นขั้นหนึ่ง และขั้นต่อไปก็คือ ให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตนเอง...”

5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้ เพราะยังมีบุคคลจำนวนมากมิใช่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากละอายต่อแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราโชวาทว่า “...พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัว ทำลายผู้อื่นพยายามลดพยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวเองอยู่เสมอ พยายามรักษาและเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้น ในห้วงอภิมหามหายุค...”

นอกจากนี้แล้วแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการหันกลับมายึดเส้นทางสายกลางในการปฏิบัติดำรงชีวิตโดยใช้หลักการพึ่งตนเอง 5 ประการซึ่ง ปิยะบุตร หล่อไกรเลิศ (2547: 9-17) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. ด้านจิตใจ ทำคนให้เป็นที่พึ่งตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม มีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง
2. ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแรง เป็นอิสระ
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างชาญฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่าโดยให้ยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน
4. ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มีทั้งดีและไม่ดี ต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านและเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม ควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง
5. ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มีมุมมองที่การลดรายจ่ายในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือ จะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญ และยึดหลักพออยู่พอกิน พอใช้ ได้มีพระราชกระแสด้วยว่า “...หากพวกเราร่วมมือร่วมใจกันทำสักครึ่งประเทศชาติของเราก็สามารถรอดพ้นจากวิกฤตได้...”

ณรงค์ หุตานวัตร์ และ นันทิยา หุตานวัตร์ (2547: 35-37) ได้กล่าวถึงการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน คือ การมีอาหารพอเพียงต่อการบริโภคของครัวเรือนเป็นประการแรก ประการต่อมา คือ การลดรายจ่ายด้านการผลิต ตลอดจนรวมถึงการเพิ่มการออม และการพึ่งพาระหว่างชุมชนเพื่อช่วยแก้ไขการขาดแคลนอาหาร ซึ่ง ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และคณะ (2542: 46) ได้สร้างตัวชี้วัดการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 ประการ คือ การพึ่งตนเองด้านอาหาร การพึ่งตนเองในการผลิตการเพิ่มรายได้ และการมีหนี้สินและทรัพย์สิน ซึ่งในแต่ละตัวชี้วัดนั้นจะมีตัวชี้วัดย่อย ดังนี้

1. การพึ่งตนเองด้านอาหาร ได้แก่
 - 1.1 ความพอเพียงของอาหารในครัวเรือน
 - 1.2 การแลกเปลี่ยนผลผลิตซึ่งเป็นการพึ่งพากันด้านอาหาร
 - 1.3 การลดลงของค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหาร และ
 - 1.4 การลดลงของค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในครัวเรือน
2. การพึ่งตนเองในการผลิต ได้แก่
 - 2.1 การลดรายจ่ายในการผลิต
 - 2.2 การเพิ่มการใช้แรงงานของตนเอง และ
 - 2.3 การมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเกษตรหรือเครื่องมือเครื่องใช้ทางการผลิต
3. การเพิ่มรายได้ ได้แก่
 - 3.1 การผลิตที่คำนึงถึงการตลาด
 - 3.2 การขายผลผลิตสู่ตลาดในและนอกชุมชน และ
 - 3.3 รายได้และความเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว
4. การมีหนี้สินและทรัพย์สิน ได้แก่
 - 4.1 การลดจำนวนหนี้สิน และ
 - 4.2 การเพิ่มการออมทั้งในค่าเงินและไม่ใช้ค่าเงิน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จาก ชันวา จิตต์สงวน (2548) ได้สรุปงานวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงในภาคเกษตรไว้ว่า ข้อจำกัดของการวิจัยภาคเกษตร ประกอบด้วย เทคนิคที่นำมาใช้เน้นในประเด็นของการเติบโต (growth) ของรายได้ ผลผลิตเป็นตัววัด มีข้อจำกัดในส่งเสริมการวิจัยเชิงระบบ ทิศทางของงานวิจัยยังไม่ชัดเจนและไม่ต่อเนื่อง ขาดกระบวนการจัดการองค์ความรู้สู่การประยุกต์ปฏิบัติจริงสู่ไร่นา มิติของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีการกระจายในงานวิจัยยังไม่เป็นระบบ และงานวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงในภาคเกษตรส่วนมากจะจำกัดการศึกษาแต่เพียงในระดับเกษตรกรรายบุคคล ยังไม่พัฒนาสู่กลุ่มธุรกิจเกษตรซึ่งเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในระดับก้าวหน้า

อภิชัย พันธเสน (2548) ได้สรุปงานวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงในภาคชนบท โดยได้ รายงานความก้าวหน้าข้อเสนอชุดโครงการในปี พ.ศ. 2548 “ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและการพัฒนาที่ยั่งยืน” ของสถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม มวลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ มีข้อเสนอแนะประเด็นที่ควรมีการวิจัยเพิ่มเติม ได้แก่ การสร้างความรู้ในระดับมหัพภาคที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐทั้งในระดับประเทศจนถึงระดับท้องถิ่น เช่น นโยบายภาครัฐที่

ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาหนี้สินของชาวชนบทในฐานะที่เป็นสาเหตุของความยากจน รัฐบาลมีบทบาทในการสร้างหนี้สินอย่างไร การสร้างความรู้ให้ชุมชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงจากการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างความรู้เกี่ยวกับการจัดการตลาดภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเน้นส่งเสริมการสร้างตลาดในท้องถิ่น โครงการวิจัยและพัฒนาระบบแลกเปลี่ยนชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองในระยะที่สอง การพัฒนาฐานข้อมูลให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับการดำเนินการตามเศรษฐกิจ การสร้างองค์ความรู้ในลักษณะงานวิจัยพื้นฐาน (basic research) และสุดท้ายงานวิจัยพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์แบบมีส่วนร่วม ให้มีการทดลองปฏิบัติกันทุกฝ่าย ทั้งรัฐบาล เอกชน และประชาชน

ฉลองภพ สุสังกรกาญจน์ (2548) ได้สรุปงานวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงของมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ได้มีการแบ่งกลุ่มการเสนอข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยแบ่งกลุ่มการวิจัยเป็น 7 กลุ่ม ดังนี้

1. ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทัศนคติของนักเศรษฐศาสตร์ โดยกล่าวว่าเศรษฐศาสตร์กระแสหลักสามารถนำมาอธิบายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ แต่แนวคิดในวิชาเศรษฐศาสตร์กระแสหลักยังมีข้อบกพร่อง คือ ขาดการพิจารณาในเรื่องความเสี่ยงและปัญหาการรับรู้ข้อมูลไม่เท่ากันอย่างถึถ้วน

2. ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทัศนคติของสังคม ได้ข้อสรุปว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของสังคมเน้นการพึ่งตนเอง และสามารถเชื่อมโยงการปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถานการณ์ภายนอกได้อย่างมีเหตุมีผล

3. ความสมเหตุสมผลของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับของบุคคล ในระดับของการดำเนินกิจกรรม และในระดับของภาครัฐ ควรจัดสรรระบบการดำเนินงานภายใต้ นโยบายสร้างความมั่นคงและเท่าเทียมกันในทุก ๆ ระดับ

4. การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ ในภาคของการเกษตรในเชิงพาณิชย์ การประยุกต์ใช้จะต้อง ไม่ขัดกับการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง แต่ควรมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์และพื้นที่อย่างเหมาะสม

5. การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ ในภาคอุตสาหกรรมและบริการ ต้องเปิดให้พอดีในการรับกระแสจากโลกภายนอก ควรส่งเสริมธรรมาภิบาลในบริษัทและภาคธุรกิจให้มากขึ้น พร้อม ๆ กับการพัฒนาคนให้มากขึ้น

6. การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปสู่การปฏิบัติใน โครงสร้างการผลิตและภาคการค้าระหว่างประเทศ ในส่วนของภาคการค้าระหว่างประเทศ ควรเน้นที่ความหลากหลายของ

โครงสร้างเศรษฐกิจและควรพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเทคโนโลยี ควบคู่กับการพิจารณาสวัสดิการของประเทศให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง

7. การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ ในภาคของตลาดเงินและตลาดทุน ควรมีการส่งเสริมการออมของประเทศให้มากขึ้น จะทำให้เราพึ่งตลาดเงินและตลาดทุนภายนอกน้อยลง

สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคมมูลนิธินุระชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (<http://www.rasmi-trm.org/index.php?lay=show&ac=article&Id=223214>) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัย ข้อเขียน และบทความที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง (2542-2550) พบว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีอยู่เดิมแล้วในสังคมไทย ซึ่งมีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่มาจาก ศาสนธรรมต่าง ๆ ได้มีความพยายามที่จะเปรียบเทียบเศรษฐกิจพอเพียงกับเศรษฐศาสตร์กระแสหลักหรือบางทีเรียกว่าระบบทุนนิยม มีความพยายามที่จะอธิบายปัญหาเศรษฐกิจที่ดำรงอยู่จากมุมมองของเศรษฐกิจพอเพียง โดยพิจารณาจากเศรษฐกิจมหภาค การเกษตรและชนบท อุตสาหกรรมและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ได้มีกรณีศึกษาของกลุ่มที่มีการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เริ่มจากปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน ตลอดจนธุรกิจเอกชน รวมทั้งมีความพยายามในการสร้างตัวชี้วัดเพื่อวัดความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในระดับต่าง ๆ ความรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบันมีส่วนสำคัญที่ขาดหายไป คือ ความรู้เพื่อการเชื่อมต่อนักธุรกิจ ครอบครัวยุโรป โรงเรียน และศาสนา เพื่อให้เป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาของประเทศไปในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนั้นยังพบว่าไม่มีความรู้เพียงพอที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคเศรษฐกิจสมัยใหม่ อีกทั้งยังขาดความรู้ที่จะส่งเสริมธรรมาภิบาลในทุกระดับของประเทศ

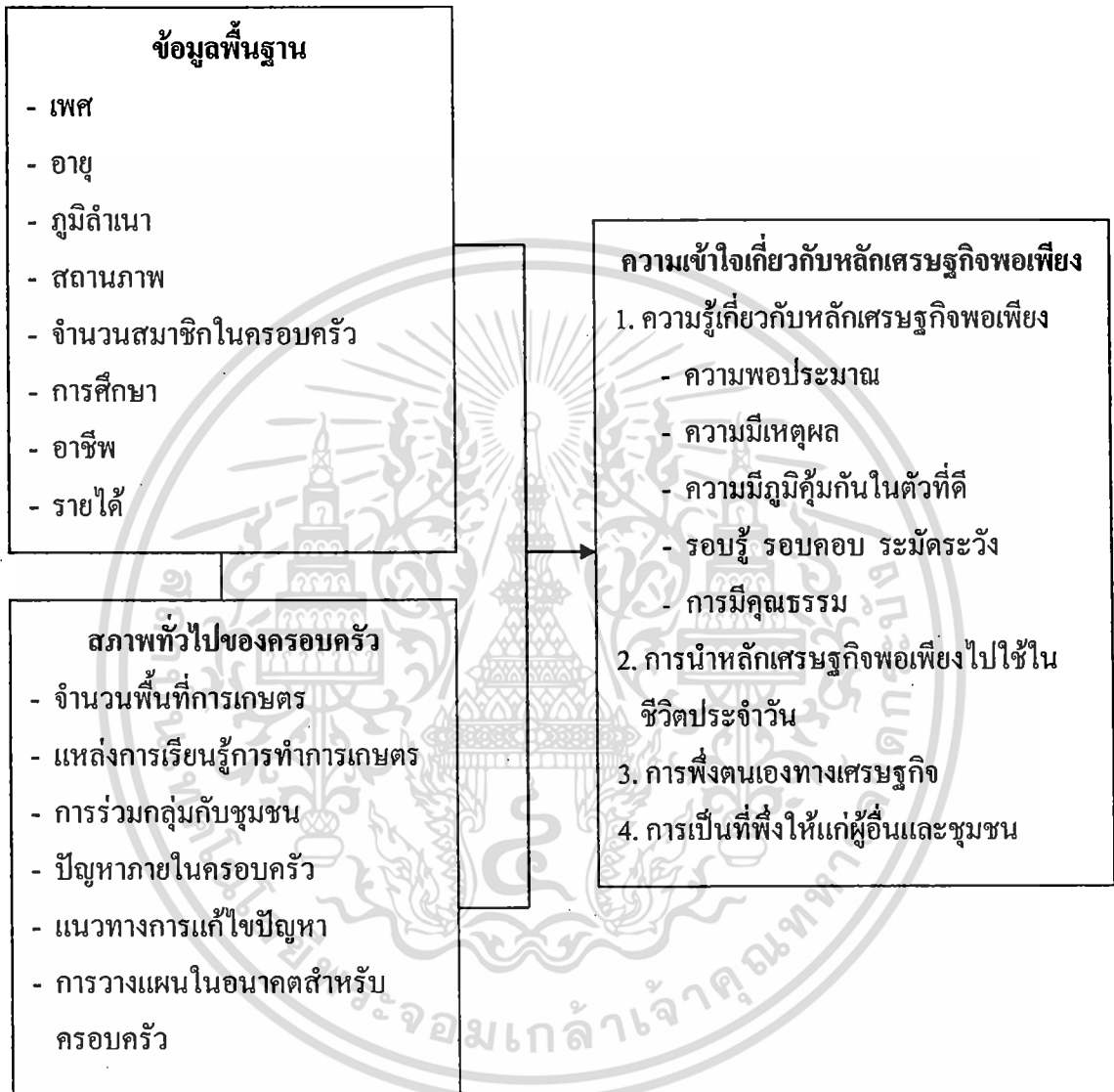
2.6 กรอบแนวความคิดของการวิจัย

จากการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดพบว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นการเริ่มต้นจากบุคคลไปสู่ระดับครอบครัว จากนั้นนำไปสู่ระดับชุมชน อันเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาประเทศ การที่ประชาชนจะนำความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้นั้นนอกจากจะเข้าใจถึงความหมายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงแล้วยังจำเป็นที่จะต้องเข้าใจระบบการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงในทุก ๆ ระดับตั้งแต่ระดับบุคคล ส่งผลไปที่ระดับครอบครัว ซึ่งสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ และนำไปสู่การเป็นที่พึ่งของชุมชนอันเป็นการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป เมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจอย่างเพียงพอ และเห็นความสำคัญของการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปเชื่อมโยงใช้ในแต่ละระดับก็จะเป็นการกระตุ้นการปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องต่อไป

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 2 กรอบแนวความคิดในการวิจัยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐาน สภาพครอบครัว และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนจังหวัดอำนาจเจริญ มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากร คือ ประชาชนซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวในจังหวัดอำนาจเจริญ กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้น (Multistage sampling) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1.1 เลือก 60% ของจำนวนอำเภอทั้งหมดของจังหวัดอำนาจเจริญ ได้ จำนวน 4 อำเภอ โดยเลือกอำเภอที่ศึกษาจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ของจังหวัด ได้แก่ อำเภออำนาจเจริญ อำเภอหัวตะพาน อำเภอพนา และอำเภอชานุมาน

3.1.2 เลือกตำบล 1 ตำบล จากแต่ละอำเภอ ได้จำนวน 4 ตำบล เลือกตำบลที่ศึกษาจากตำบลที่มีครัวเรือนมากที่สุด ได้แก่ ตำบลโนนหนามแท่ง อำเภอเมืองอำนาจเจริญ ตำบลคำพระ อำเภอหัวตะพานตำบลจานลาน อำเภอพนา และตำบลป่าก่อ อำเภอชานุมาน

3.1.3 เลือกอย่างน้อย 20 ครัวเรือนในแต่ละตำบล โดยเลือกอย่างน้อยหมู่บ้านละ 1 ครัวเรือน โดยการสุ่มอย่างง่าย ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 102 ครัวเรือน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัว ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์ดังนี้

- 3.2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรต่าง ๆ ในกรอบแนวความคิดในการวิจัย
- 3.2.2 สร้างข้อคำถามต่าง ๆ จากเอกสารในข้อ 1 เพื่อทำแบบสัมภาษณ์
- 3.2.3 นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบในด้านเนื้อหาและภาษา

- 3.2.4 นำแบบสัมภาษณ์ไปปรับปรุงแก้ไขและนำไปทดลองใช้กับประชาชนในจังหวัดอำนาจเจริญที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 ชุด จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นซึ่งได้เท่ากับ 0.78 หมายความว่า มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับดี
- 3.2.5 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปใช้จริง

ลักษณะของแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 6 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เป็นคำถามปลายเปิดและปลายปิดเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพเสริม และรายได้ของครอบครัว

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของครอบครัวเป็นคำถามปลายเปิดและปลายปิดเกี่ยวกับ พื้นที่ในการทำเกษตร แหล่งการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพเกษตร การเข้าร่วมกลุ่มกับชุมชน ปัญหาและอุปสรรคภายในครอบครัว แนวทางในการแก้ปัญหาภายในครอบครัว การวางแผนในอนาคตสำหรับครอบครัว

ตอนที่ 3 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเป็นคำถามปลายเปิด และปลายปิด

ตอนที่ 4 การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันเป็นคำถามปลายปิด

ตอนที่ 5 การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ เป็นคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 6 การเป็นที่พึ่งให้แก่ผู้อื่น ชุมชนเป็นคำถามปลายเปิด

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 คณะวิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดอำนาจเจริญ นายอำเภออำเภออำนาจเจริญ นายอำเภอหัวตะพาน นายอำเภอพนา และนายอำเภอชานุมาน เพื่อขอข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาจังหวัด สำนักงานพัฒนาอำเภอและผู้นำหมู่บ้านโดยการสัมภาษณ์

3.3.2 คณะวิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่ที่ทำการศึกษาด้วยตนเอง

3.3.3 รวบรวมแบบสัมภาษณ์และตรวจสอบข้อมูลอย่างครบถ้วนได้แบบสัมภาษณ์จำนวน 102 ฉบับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตำบลโนนหนามแท่ง อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จำนวน	28	ฉบับ
ตำบลคำพระ อำเภอหัวตะพาน จำนวน	24	ฉบับ
ตำบลจานลาน อำเภอพนา จำนวน	30	ฉบับ
ตำบลปากอ อำเภอชานุมาน จำนวน	20	ฉบับ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล

นำแบบสัมภาษณ์ไปประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อวิเคราะห์และหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าเฉลี่ย (mean) และ ค่าร้อยละ (percentage)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนจังหวัดอำนาจเจริญ
ได้ผลการวิจัย ดังนี้

- 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
- 4.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพครอบครัว
- 4.3 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- 4.4 การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- 4.5 การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ
- 4.6 การเป็นที่พึ่งให้แก่อื่นและชุมชน

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

รายการ	จำนวน (N = 102)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	66	64.7
หญิง	36	35.3
อายุ (ปี)		
ไม่เกิน 30	2	2.0
31-40	20	19.6
41-50	22	21.6
51-60	34	33.3
ตั้งแต่ 61 ขึ้นไป	24	23.5
ค่าเฉลี่ย	52.36	
ค่าต่ำสุด	27	
ค่าสูงสุด	84	

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของครอบครัว

ตารางที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ในการทำการเกษตร

รายการ	จำนวน (N = 102)	ร้อยละ
พื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)		
ต่ำกว่า 15	33	32.4
16-30	42	41.2
31-45	15	14.7
46-60	9	8.8
มากกว่า 60	3	2.9
ค่าเฉลี่ย		24.62
ค่าต่ำสุด		1
ค่าสูงสุด		68
พื้นที่ทำนา (ไร่)		
ต่ำกว่า 10	21	20.6
10-19	36	35.3
20-29	21	20.6
30-39	9	8.8
มากกว่า 39	13	12.7
ไม่ได้ทำนา	2	2.0
ค่าเฉลี่ย		19.12
ค่าต่ำสุด		0
ค่าสูงสุด		65
พื้นที่ทำสวน (ไร่)		
ไม่มีพื้นที่ทำสวน	86	84.3
1-10	11	10.8
มากกว่า 10	3	2.9
ไม่ได้ระบุ	2	2.0

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N = 102)	ร้อยละ
ค่าเฉลี่ย		0.95
ค่าต่ำสุด		0
ค่าสูงสุด		30
พื้นที่ทำไร่ (ไร่)		
ไม่มีพื้นที่ทำไร่	73	71.6
1-10	19	18.6
มากกว่า 10	10	9.8
ค่าเฉลี่ย		2.94
ค่าต่ำสุด		0
ค่าสูงสุด		45
พื้นที่ทำไร่นาสวนผสม (ไร่)		
ไม่มีพื้นที่ทำไร่นาสวนผสม	96	94.1
1-10	5	4.9
มากกว่า 10	1	1.0
ค่าเฉลี่ย		.30
ค่าต่ำสุด		0
ค่าสูงสุด		13
พื้นที่เลี้ยงปลา (บ่อ)		
ไม่มีพื้นที่เลี้ยงปลา	79	77.5
1-3	23	22.5
ค่าเฉลี่ย		.27
ค่าต่ำสุด		0
ค่าสูงสุด		3

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตร 16-30 ไร่ (ร้อยละ 41.2) พื้นที่ที่ใช้ในการทำนา 10-19 ไร่ (ร้อยละ 35.3) ส่วนใหญ่ไม่ได้มีพื้นที่ไว้ใช้ในการทำสวน (ร้อยละ 84.3) ทำไร่ (ร้อยละ 71.6) ไร่นาสวนผสม (ร้อยละ 94.1) และเลี้ยงปลา (ร้อยละ 77.5)

ตารางที่ 3 แหล่งการเรียนรู้วิธีการทำการเกษตรและพัฒนาอาชีพ

รายการ	จำนวน (N = 102)	ร้อยละ
แหล่งการเรียนรู้วิธีการทำการเกษตรและพัฒนาอาชีพ*		
คนในครอบครัว	98	96.1
เพื่อนบ้าน	62	60.8
การลองผิดลองถูก	49	48.0
การเรียนรู้ การอบรม	45	44.1
วิทยุ	16	15.7
หนังสือพิมพ์ วารสารทางการเกษตร	14	13.7
การเพิ่มพูนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพเกษตร		
ต่อเนื่อง	28	27.5
ไม่ต่อเนื่อง	74	72.5

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เรียนรู้วิธีการทำการเกษตรและพัฒนาอาชีพเกษตรจากคนในครอบครัว (ร้อยละ 96.1) อย่างไรก็ตามผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ได้มีการเพิ่มพูนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพเกษตรอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 72.5)

ตารางที่ 4 การเข้าร่วมกลุ่มกับชุมชน

รายการ	จำนวน (N = 102)	ร้อยละ
การเข้าร่วมกลุ่มกับชุมชน		
ไม่ได้เข้าร่วม	14	13.7
เข้าร่วม	88	86.3
กลุ่มชุมชนที่เข้าร่วม*		
กลุ่มออมทรัพย์	59	57.8
กลุ่มเกษตรกรทำนา	26	25.5
กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน	14	13.7
กลุ่มทอผ้ามัดหมี่	14	13.7
กลุ่มทำปุ๋ยชีวภาพ	13	12.7
กลุ่มปลูกมันสำปะหลัง	8	7.8
กลุ่มเพาะเห็ด	7	6.9
กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ	6	5.9
กลุ่มร้านค้า	6	5.9
กลุ่มเลี้ยงโค	6	5.9
กลุ่มแม่บ้านและโอท็อป (OTOP)	5	4.9
กลุ่มทำปุ๋ยอินทรีย์	3	2.9
กลุ่มผู้สูงอายุ	3	2.9
กลุ่มเลี้ยงไก่	3	2.9
กลุ่มข้าวหอมมะลิ	3	2.9
กลุ่มกำจัดขยะและดูแลชุมชน	2	2.0
กลุ่มถักโครเชต์	2	2.0
กลุ่มปลูกพริก	2	2.0
อื่น ๆ (กลุ่มทำปุ๋ยหมัก, กลุ่มโรงสีข้าว, กลุ่มเผาถ่าน, กลุ่มทำไม้กวาดดอกหญ้า, กลุ่มเลี้ยงเป็ด, กลุ่มเย็บผ้า, กลุ่มเลี้ยงหมู, กลุ่มทอผ้า ทอเสื่อ)	8	7.8

* คอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N = 102)	ร้อยละ
ประโยชน์จากการรวมกลุ่ม		
มี	16	15.7
ไม่มี	86	84.3
ข้อดีที่ได้รับจากการรวมกลุ่ม*		
แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็น	39	38.2
มีเงินกองทุนสำหรับกู้ยืม และออมทรัพย์	30	29.4
ชุมชนเข้มแข็ง	27	26.5
มีรายได้เพิ่มขึ้น	16	15.7
เกิดความสามัคคี	6	5.9
มีผลผลิต ไว้ใช้ในครัวเรือน	3	2.9
มีอำนาจต่อรองในการขายผลผลิต	2	2.0
อื่น ๆ (มีอาชีพเสริม ลดต้นทุนการผลิต)	2	2.0
ข้อเสียที่ได้รับการรวมกลุ่ม		
เกิดการขัดแย้ง แยกความสามัคคี	1	1.0
ทำแล้วไม่ประสบผลสำเร็จ	1	1.0

*ตอบ ได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมกลุ่มกับชุมชน (ร้อยละ 86.3) ซึ่งกลุ่มชุมชนที่เข้าร่วมมากที่สุดคือ กลุ่มออมทรัพย์ (ร้อยละ 57.8) จากการเข้าร่วมกลุ่มกับชุมชน ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่คิดว่ามีประโยชน์ (ร้อยละ 84.3) เนื่องจากได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็น (ร้อยละ 38.2) และข้อเสียที่ได้รับจากการรวมกลุ่มมีเพียงเล็กน้อย คือ เกิดการขัดแย้ง แยกความสามัคคี ทำแล้วไม่ประสบผลสำเร็จ (ร้อยละ 1.0)

ตารางที่ 5 ปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหา และการวางแผนในอนาคตภายในครอบครัว

รายการ	จำนวน (N = 102)	ร้อยละ
ปัญหาและอุปสรรคภายในครอบครัว*		
สภาพพื้นที่ในการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์	64	62.7
รายจ่ายไม่เพียงพอกับรายรับ	63	61.8
แรงงานภายในครอบครัว	24	23.5
แนวทางในการแก้ปัญหาภายในครอบครัว*		
ยืมเงินทุนจากสหกรณ์ จากเพื่อนบ้าน	40	39.2
จ้างแรงงาน	22	21.6
ลดรายจ่าย เช่น ปลูกผักสวนครัว ซื่อปุ๋ยจากกลุ่ม ทำปุ๋ยในหมู่บ้าน ใช้ปุ๋ยคอกจากวัวที่เลี้ยงไว้	12	11.8
หาอาชีพเสริม เช่น เลี้ยงหมู หาของป่า	8	7.8
ขุดสระเก็บกักน้ำ สูบน้ำจากคลอง	5	4.9
แลกเปลี่ยนแรงงานกับเพื่อนบ้าน ในชุมชน	2	2.0
การวางแผนในอนาคต*		
ขยายพื้นที่ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์	14	13.7
ส่งลูกให้เรียนจนจบและมีงานทำ	14	13.7
ไม่มีการวางแผน	11	10.8
ออมทรัพย์ เช่น ทำประกันชีวิต ฝากเงินออมทรัพย์	9	8.8
ทำบัญชีรายรับรายจ่าย ลดการใช้จ่าย ปลดหนี้สิน	7	6.9
ทำกิจการส่วนตัว เช่น ค้าขาย	2	2.0
มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง	2	2.0
อยู่อย่างพอเพียง ไม่มีหนี้สิน	1	1.0
มีเครื่องมือในการทำนาเป็นของตัวเอง เช่น รถไถ	1	1.0

*ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องสภาพพื้นที่ในการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 62.7) และรายจ่ายไม่พอกับรายรับ (ร้อยละ 61.8) และแนวทางในการแก้ไข ปัญหา คือ ยืมเงินทุนจากสหกรณ์ จากเพื่อนบ้าน (ร้อยละ 39.2) นอกจากนี้แล้วมีการวางแผนใน อนาคตสำหรับครอบครัว คือ ขยายพื้นที่ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และ ส่งลูกให้เรียนจนจบและมีงานทำ (ร้อยละ 13.7)

4.3 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 6 การรับรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

รายการ	จำนวน (N = 102)	ร้อยละ
การรับรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง		
เคยได้ยิน	102	100.0
ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง*		
การประหยัด อดออม ลดรายจ่าย และสิ่งของฟุ่มเฟือย	71	69.6
การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ไว้กินเองในครอบครัว เมื่อเหลือแล้วจึงนำไปขาย	48	47.1
การพึ่งพาตนเองได้	19	18.6
การพอประมาณ พออยู่ พอกิน	7	6.9
ขยัน อดทน ซื่อสัตย์	2	2.0
เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	2	2.0
ลด ละ เลิก อบายมุข	2	2.0

*ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนเคยได้ยินคำว่า เศรษฐกิจพอเพียง (ร้อยละ 100.0) และส่วนใหญ่ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงว่า คือ การประหยัด อดออม ลดรายจ่าย และสิ่งของฟุ่มเฟือย (ร้อยละ 69.6)

ตารางที่ 7 ความรู้ ความเข้าใจ และ แนวการปฏิบัติตนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

รายการ	ใช่		ไม่ใช่		ไม่แน่ใจ		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง								
1. การประหยัด อดออม	102	100.0	-	-	-	-	102	100.0
2. การไม่เบียดเบียนผู้อื่น	102	100.0	-	-	-	-	102	100.0
3. การมีเหตุผล	102	100.0	-	-	-	-	102	100.0
4. การกระทำอย่างรอบคอบ	101	99.0	-	-	1	1.0	102	100.0
5. การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ	93	91.2	-	-	9	8.8	102	100.0
6. การวางแผน	95	93.1	2	2.0	5	4.9	102	100.0
7. การมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ	98	96.1	-	-	4	3.9	102	100.0
8. การมีคุณธรรม	101	99.0	-	-	1	1.0	102	100.0
แนวการปฏิบัติตนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง								
1. เป็นเพียงแนวความคิดแต่กระทำจริงได้ยาก	37	36.3	60	58.8	5	4.9	102	100.0
2. ต้องเริ่มจากการมีใจเชื่อมั่นยอมรับก่อนแล้วจึงจะทำได้	95	93.1	3	2.9	4	3.9	102	100.0
3. เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองก่อนจะขยายผลไปยังผู้อื่น	101	99.0	1	1.0	-	-	102	100.0
4. เป็นการเริ่มจากเรื่องใกล้ตัวก่อนจากนั้นค่อยไปไกลตัว	101	99.0	1	1.0	-	-	102	100.0
5. เป็นการเริ่มจากทำเรื่องที่ย่าง ๆ ก่อนจากนั้นเริ่มทำในเรื่องที่ยาก ๆ ตามมา	98	96.0	2	2.0	2	2.0	102	100.0
6. เป็นการทำงานเล็ก ๆ ก่อนแล้วค่อยขยายงานให้ใหญ่ขึ้น	99	97.0	1	1.0	2	2.0	102	100.0

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจว่า เศรษฐกิจพอเพียงคือการ
ประหยัดคอดออม (ร้อยละ 100.0) การไม่เบียดเบียนผู้อื่น (ร้อยละ 100.0) การมีเหตุผล
(ร้อยละ 100.0) รองลงมาคือ การกระทำอย่างรอบคอบ และการมีคุณธรรม (ร้อยละ 99.0) การมี
ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ (ร้อยละ 96.1) การวางแผน (ร้อยละ 93.1) และ การรับมือกับการเปลี่ยนแปลง
ต่าง ๆ (ร้อยละ 91.2) ตามลำดับ

นอกจากนี้แล้วผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีแนวโน้มในการปฏิบัติตนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
คือ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองก่อนจะขยายผลไปยังผู้อื่นและเป็นการเริ่มจาก
เรื่องใกล้ตัวก่อนจากนั้นค่อยไปไกลตัว (ร้อยละ 99.0) เป็นการทำงานเล็ก ๆ ก่อนแล้วค่อยขยายงาน
ให้ใหญ่ขึ้น (ร้อยละ 97.0) เป็นการเริ่มจากทำเรื่องที่ย่าง ๆ ก่อนจากนั้นเริ่มทำในเรื่องที่ยาก ๆ ตามมา
(ร้อยละ 96.0) ต้องเริ่มจากการมีใจเชื่อมั่น ขอมรับก่อนแล้วจึงจะทำได้ (ร้อยละ 93.1) และเป็น
แนวความคิดที่กระทำจริงได้ไม่ยาก (ร้อยละ 58.8) ตามลำดับ

4.4 การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 8 การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

รายการ	ใช่		ไม่ใช่		ไม่แน่ใจ		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. ยึดหลักความประหยัดในการดำรงชีวิต	102	100.0	-	-	-	-	102	100.0
2. มีการจัดลำดับความสำคัญเพื่อการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว	95	93.2	4	3.9	3	2.9	102	100.0
3. ประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรม	100	98.0	2	2.0	-	-	102	100.0
4. ลด ละ และ เลิก การแก่งแย่งแข่งขันกับผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ตนเอง	100	98.0	1	1.0	1	1.0	102	100.0
5. ประกอบอาชีพด้วยความขยัน อดทน และรอบคอบ	102	100.0	-	-	-	-	102	100.0
6. สะสม และเก็บทุนตำรองของ ตนเองและครอบครัวเพื่อใช้ในยามเดือดร้อน	86	84.3	15	14.7	1	1.0	102	100.0
7. ลด ละ และ เลิก อบายมุขต่างๆ ที่ทำให้ครอบครัวเดือดร้อน หรือ เสื่อมเสีย	92	90.2	6	5.9	4	3.9	102	100.0
8. เมื่อมีปัญหาสามารถพึ่งพาตนเองได้	97	95.1	2	2.0	3	2.9	102	100.0
9. ให้ความช่วยเหลือ แบ่งปันแก่เพื่อนบ้าน และชุมชน	101	99.0	-	-	1	1.0	102	100.0
10. มักจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่รักษาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น	102	100.0	-	-	-	-	102	100.0

จากตารางที่ 8 พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนได้มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน โดยการ ยึดหลักความประหยัดในการดำรงชีวิต (ร้อยละ 100.0) ประกอบอาชีพด้วยความขยัน มานะ อดทน และรอบคอบ (ร้อยละ 100.0) มักจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่รักษา ศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่น (ร้อยละ 100.0) รองลงมาคือ ให้ความช่วยเหลือ แบ่งปันแก่เพื่อนบ้าน และ ชุมชน (ร้อยละ 99.0) ประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรม (ร้อยละ 98.0) ลด ละ และ เลิก การแก่งแย่งแข่งขันกับผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ตนเอง (ร้อยละ 98.0) เมื่อมีปัญหาสามารถพึ่งพา ตนเองได้ (ร้อยละ 95.1) มีการจัดลำดับความสำคัญเพื่อการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว (ร้อยละ 93.2) ลด ละ และ เลิก อบายมุขต่าง ๆ ที่ทำให้ครอบครัวเดือดร้อน หรือเสื่อมเสีย (ร้อยละ 90.2) และ สะสม และเก็บทุนสำรองของตนเองและครอบครัวเพื่อใช้ในยามเดือดร้อน (ร้อยละ 84.3)

4.5 การพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ

ตารางที่ 9 การพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ

รายการ	ใช่		ไม่ใช่		ไม่แน่ใจ		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
การพึ่งตนเองด้านอาหาร								
1. มีความพอเพียงของอาหารในครัวเรือน	92	90.2	6	5.9	4	3.9	102	100.0
2. มีการแลกเปลี่ยนผลผลิตซึ่งเป็นการพึ่งพากันด้านอาหาร	97	95.1	2	2.0	3	2.9	102	100.0
3. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารลดลง	90	88.3	4	3.9	8	7.8	102	100.0
4. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในครัวเรือนลดลง	82	80.4	6	5.9	14	13.7	102	100.0
การพึ่งตนเองในการผลิต								
1. ลดรายจ่ายในการผลิต	85	83.3	12	11.8	5	4.9	102	100.0
2. เพิ่มการใช้แรงงานของตนเอง	83	81.4	18	17.6	1	1.0	102	100.0
3. มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเกษตรหรือเครื่องมือเครื่องใช้ทางการผลิต	75	73.5	19	18.6	8	7.8	102	100.0
การเพิ่มรายได้								
1. มีการผลิตที่ค้ำึงถึงการตลาด	60	58.8	26	25.5	16	15.7	102	100.0
2. มีการขายผลผลิตสู่ตลาดในและนอกชุมชน	87	85.3	12	11.8	3	2.9	102	100.0
3. มีรายได้และความเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว	78	76.4	17	16.7	7	6.9	102	100.0
การมีหนี้สินและทรัพย์สิน								
1. จำนวนหนี้สินลดลง	82	80.4	15	14.7	5	4.9	102	100.0
2. มีการเพิ่มการออมทั้งในค่าเงินและไม่ใช่ค่าเงิน	86	84.3	14	13.7	2	2.0	102	100.0

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีการพึ่งตนเองด้านอาหารโดยการแลกเปลี่ยนผลผลิตซึ่งเป็นการพึ่งพากันด้านอาหาร (ร้อยละ 95.1) มีความพอเพียงของอาหารในครัวเรือน (ร้อยละ 90.2) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารลดลง (ร้อยละ 88.3) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในครัวเรือนลดลง (ร้อยละ 80.4)

ส่วนการพึ่งตนเองในการผลิตนั้นส่วนใหญ่จะลดรายจ่ายในการผลิต (ร้อยละ 83.3) เพิ่มการใช้แรงงานของตนเอง (ร้อยละ 81.4) มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเกษตรหรือเครื่องมือเครื่องใช้ทางการผลิต (ร้อยละ 73.5)

นอกจากนี้แล้วส่วนใหญ่มีการเพิ่มรายได้โดยการขายผลผลิตสู่ตลาดในและนอกชุมชน (ร้อยละ 85.3) มีรายได้และความเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว (ร้อยละ 76.4) มีการผลิตที่คำนึงถึงการตลาด (ร้อยละ 58.8)

การมีหนี้สินและทรัพย์สิน โดยส่วนใหญ่พบว่าการเพิ่มการออมทั้งในค่าเงินและไม่ใช้ค่าเงิน (ร้อยละ 84.3) จำนวนหนี้สินลดลง (ร้อยละ 80.4)

4.6 การเป็นที่พึ่งให้แก่คนอื่น และชุมชน

ตารางที่ 10 การเป็นที่พึ่งให้แก่คนอื่น และชุมชน

รายการ	ใช่		ไม่ใช่		ไม่แน่ใจ		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. รวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่าง ๆ กับคนในชุมชนอยู่เสมอ	99	97.0	2	2.0	1	1.0	102	100.0
2. พยายามใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด	94	92.2	5	4.9	3	2.9	102	100.0
3. ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนในชุมชนและนอกชุมชน	96	93.1	6	5.9	-	-	102	100.0
4. สร้างประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและความก้าวหน้าของชุมชน	95	93.2	4	3.9	3	2.9	102	100.0
5. มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนจากสติปัญญา ความสามารถของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	95	93.2	4	3.9	3	2.9	102	100.0
6. มีความซื่อสัตย์สุจริต ออกค้ำต่อ การกระทบกระทั่ง ขยันหมั่นเพียร และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือแบ่งปันกันระหว่างสมาชิกชุมชน	99	97.0	2	2.0	1	1.0	102	100.0

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นที่พึ่งให้แก่คนอื่นและชุมชนโดยการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่าง ๆ กับคนในชุมชนอยู่เสมอ (ร้อยละ 97.0) มีความซื่อสัตย์สุจริต ออกค้ำต่อ การกระทบกระทั่ง ขยันหมั่นเพียร และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือแบ่งปันกันระหว่างสมาชิกชุมชน (ร้อยละ 97.0) ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนในชุมชนและนอกชุมชน (ร้อยละ 93.1) สร้างประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม และความก้าวหน้าของชุมชน (ร้อยละ 93.2) มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนจากสติปัญญา ความสามารถของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ 93.2) และพยายามใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ร้อยละ 92.2) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนจังหวัดอำนาจเจริญ สามารถสรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของประชาชน จังหวัดอำนาจเจริญและความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนจังหวัดอำนาจเจริญในอำเภอเมืองอำนาจเจริญ อำเภอหัวตะพาน อำเภอพนา และอำเภอนามน ของจังหวัดอำนาจเจริญในด้านความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ การเป็นที่พึ่งให้แก่ผู้อื่นและชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือหัวหน้าครอบครัวจำนวน 102 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัว สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าเฉลี่ย (mean) และ ค่าร้อยละ (percentage) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 64.7) อายุ 51-60 ปี (ร้อยละ 33.3) สถานภาพสมรส (ร้อยละ 91.2) มีสมาชิกในครอบครัว 2-5 คน (ร้อยละ 66.7) จบการศึกษาสูงสุดระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (ร้อยละ 49.0) อาชีพหลักคือ การทำเกษตร (ร้อยละ 81.4) และอาชีพเสริมส่วนใหญ่ก็คือการทำเกษตร เช่น เลี้ยงวัว ปลูกหญ้า ปลูกพริก (ร้อยละ 26.5) รับจ้าง (ร้อยละ 25.5) และธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 24.5) รายได้ของครอบครัวอยู่ในช่วง 25,001-50,000 บาทต่อปี (ร้อยละ 43.1)

2. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพครอบครัว ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตร 16-30 ไร่ (ร้อยละ 41.2) พื้นที่ที่ใช้ในการทำนา 10-19 ไร่ (ร้อยละ 35.3) ส่วนใหญ่ไม่ได้มีพื้นที่ไว้ใช้ในการทำสวน (ร้อยละ 84.3) ทำไร่ (ร้อยละ 71.6) ไร่นาสวนผสม (ร้อยละ 94.1) และเลี้ยงปลา (ร้อยละ 77.5) เรียนรู้วิธีการทำการเกษตรและพัฒนาอาชีพเกษตรจากคนในครอบครัว (ร้อยละ 96.1) อย่างไรก็ตามผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ได้มีการเพิ่มพูนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพเกษตรอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 72.5)

นอกจากนี้แล้วผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมกลุ่มกับชุมชน (ร้อยละ 86.3) ซึ่งกลุ่มชุมชนที่เข้าร่วมมากที่สุดคือ กลุ่มออมทรัพย์ (ร้อยละ 57.8) จากการเข้าร่วมกลุ่มกับชุมชนผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่คิดว่ามีประโยชน์ (ร้อยละ 84.3) เนื่องจากได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้

ความคิดเห็น (ร้อยละ 38.2) และข้อเสียที่ได้รับจากการรวมกลุ่มมีเพียงเล็กน้อย คือ เกิดการขัดแย้ง แยกความสามัคคี ทำแล้วไม่ประสบผลสำเร็จ (ร้อยละ 1.0)

ปัญหาส่วนใหญ่ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ประสบ คือ ปัญหาเรื่องสภาพพื้นที่ในการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 62.7) และรายจ่ายไม่พอกับรายรับ (ร้อยละ 61.8) และแนวทางในการแก้ไข ปัญหา คือ ยืมเงินทุนจากสหกรณ์ จากเพื่อนบ้าน (ร้อยละ 39.2) นอกจากนี้แล้วมีการวางแผนในอนาคตสำหรับครอบครัว คือ ขยายพื้นที่ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และ ส่งลูกให้เรียนจนจบและมีงานทำ (ร้อยละ 13.7)

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนเคยได้ยินคำว่า เศรษฐกิจพอเพียง (ร้อยละ 100.0) และส่วนใหญ่ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงว่า คือ การประหยัด อุดหนุน ลดรายจ่าย และสิ่งของฟุ่มเฟือย (ร้อยละ 69.6)

3.1 ความรู้ความเข้าใจว่า เศรษฐกิจพอเพียง ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจว่า เศรษฐกิจพอเพียงคือการประหยัดอดออม (ร้อยละ 100.0) การไม่เบียดเบียนผู้อื่น (ร้อยละ 100.0) การมีเหตุผล (ร้อยละ 100.0) รองลงมาคือ การกระทำอย่างรอบคอบ และการมีคุณธรรม (ร้อยละ 99.0) การมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ (ร้อยละ 96.1) การวางแผน (ร้อยละ 93.1) และ การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (ร้อยละ 91.2) ตามลำดับ

นอกจากนี้แล้วผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีแนวโน้มในการปฏิบัติตนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง คือ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองก่อนจะขยายผลไปยังผู้อื่นและเป็นการเริ่มจากเรื่องใกล้ตัวก่อนจากนั้นค่อยไปไกลตัว (ร้อยละ 99.0) เป็นการทำงานเล็ก ๆ ก่อนแล้วค่อยขยายงานให้ใหญ่ขึ้น (ร้อยละ 97.0) เป็นการเริ่มจากทำเรื่องที่ย่าง ๆ ก่อนจากนั้นเริ่มทำในเรื่องที่ยาก ๆ ตามมา (ร้อยละ 96.0) ต้องเริ่มจากการมีใจเชื่อมั่น ยอมรับก่อนแล้วจึงจะทำได้ (ร้อยละ 93.1) และเป็นแนวความคิดที่กระทำจริงได้ไม่ยาก (ร้อยละ 58.8) ตามลำดับ

3.2 การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนได้มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันโดยการ ชีดหลักความประหยัดในการดำรงชีวิต (ร้อยละ 100.0) ประกอบอาชีพด้วยความขยัน มานะ อดทน และรอบคอบ (ร้อยละ 100.0) มักจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่รักษาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น (ร้อยละ 100.0) รองลงมาคือ ให้ความช่วยเหลือ แบ่งปันแก่เพื่อนบ้าน และชุมชน (ร้อยละ 99.0) ประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรม (ร้อยละ 98.0) ลด ละ และ เลิก การแก่งแย่งแข่งขันกับผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ตนเอง (ร้อยละ 98.0) เมื่อมีปัญหาสามารถพึ่งพาตนเองได้ (ร้อยละ 95.1) มีการจัดลำดับความสำคัญเพื่อการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว (ร้อยละ 93.2) ลด ละ และ เลิก อบายมุขต่าง ๆ ที่ทำให้ครอบครัวเดือดร้อน หรือเสื่อมเสีย (ร้อยละ 90.2) และ สะสม และเก็บทุนสำรองของตนเองและครอบครัวเพื่อใช้ในยามเดือดร้อน (ร้อยละ 84.3)

3.3 การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีการพึ่งตนเองด้านอาหาร โดยการแลกเปลี่ยนผลผลิตซึ่งเป็นการพึ่งพากันด้านอาหาร (ร้อยละ 95.1) มีความพอเพียงของอาหารในครัวเรือน (ร้อยละ 90.2) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารลดลง (ร้อยละ 88.3) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในครัวเรือนลดลง (ร้อยละ 80.4)

ส่วนการพึ่งตนเองในการผลิตนั้นส่วนใหญ่จะลดรายจ่ายในการผลิต (ร้อยละ 83.3) เพิ่มการใช้แรงงานของตนเอง (ร้อยละ 81.4) มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเกษตรหรือเครื่องมือเครื่องใช้ทางการผลิต (ร้อยละ 73.5)

นอกจากนี้แล้วส่วนใหญ่มีการเพิ่มรายได้โดยการขายผลผลิตสู่ตลาดในและนอกชุมชน (ร้อยละ 85.3) มีรายได้และความเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว (ร้อยละ 76.4) มีการผลิตที่คำนึงถึงการตลาด (ร้อยละ 58.8)

การมีหนี้สินและทรัพย์สินโดยส่วนใหญ่พบว่า มีการเพิ่มการออมทั้งในค่าเงินและไม่ใช้ค่าเงิน (ร้อยละ 84.3) จำนวนหนี้สินลดลง (ร้อยละ 80.4)

3.4 การเป็นที่พึ่งให้แก่คนอื่นและชุมชน ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นที่พึ่งให้แก่คนอื่นและชุมชน โดยการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่าง ๆ กับคนในชุมชนอยู่เสมอ (ร้อยละ 97.0) มีความซื่อสัตย์สุจริต ออกกำลังกายกระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียร และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือแบ่งปันกันระหว่างสมาชิกชุมชน (ร้อยละ 97.0) ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนในชุมชนและนอกชุมชน (ร้อยละ 93.1) สร้างประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม และความก้าวหน้าของชุมชน (ร้อยละ 93.2) มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนจากสติปัญญา ความสามารถของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ 93.2) และ พยายามใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ร้อยละ 92.2) ตามลำดับ

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนเคยได้ยินคำว่าเศรษฐกิจพอเพียงเนื่องจากมีการประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดความรู้ในสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อีกทั้งจากผู้นำชุมชนและหมู่บ้าน พัฒนาตำบล ซึ่งทุกคนต่างก็มีความเข้าใจคำว่าเศรษฐกิจพอเพียงในความหมายของคำว่าประหยัดอดออม รongลงมา คือ การไม่เบียดเบียนผู้อื่น การมีเหตุผล การกระทำอย่างรอบคอบ และการมีคุณธรรม การมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ การวางแผน และการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ซึ่งส่งผลไปยังแนวทางในการปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดย มีใจยอมรับในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง จากนั้นต้องมีความตระหนักว่าต้องเริ่มต้นจากตนเองซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวเสียก่อน เริ่มจากงานเล็ก ๆ น้อย ๆ ก่อน อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์เกือบครึ่งมองว่าการที่จะประสบผลสำเร็จโดยการใชเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวความคิดที่กระทำได้ยาก ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมในการทำการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพ

เกี่ยวข้อง และ พยายามใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งจะเห็นได้จากการที่ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่คิดว่า การเข้าร่วมกลุ่มกับชุมชนมีประโยชน์มากมายได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็นทำให้ชุมชนเข้มแข็ง

5.3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 นอกจากรัฐบาลจะมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจและนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันแล้วควรมีการสนับสนุนหรือแก้ปัญหาในเรื่องที่ดินทำกิน ภัยแล้งในจังหวัดอำนาจเจริญ

1.2 ควรมีการสนับสนุนการให้ทุนการศึกษาแก่บุตรหลานของประชาชนในท้องถิ่นในการกลับไปสืบสานทำงานในถิ่นเกิดอันเป็นการสืบเนื่องการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะสำหรับปฏิบัติ

2.1 หัวหน้าครอบครัวควรจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการปลูกฝังลูกหลานให้อนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่พอเพียงในชุมชนท้องถิ่น

2.2 สำนักงานพัฒนาชุมชนและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจังหวัดอำนาจเจริญควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร หรืออาชีพเสริมต่าง ๆ แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน และภัยแล้ง

2.3 ภาควิชาการศาสตร์เกษตรควรมีความร่วมมือกับพัฒนาตำบลเพื่อช่วยอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในการทำการเกษตร อาชีพเสริม หรือ มีส่วนช่วยในการฝึกอบรมเข้าค่ายเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่บุตรหลานของประชาชนเพื่อเพิ่มความตระหนัก เห็นความสำคัญของวิถีชีวิตที่พอเพียงให้แก่เยาวชน

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีแบบทดสอบตัวชี้วัดในการประเมินการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีมาตรฐาน

3.2 ควรมีการเก็บตัวอย่างจากประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งในตัวเมืองและในชนบทเพื่อเปรียบเทียบแนวทางการใช้วิถีชีวิตที่พอเพียง

บรรณานุกรม

- กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง. 2550. “ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง”. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แหล่งที่มา : <http://www.sufficiencyeconomy.org/mfiles/1126690846/chapter2.pdf>, 28 มีนาคม 2550.
- คลังปัญญาไทย. 2550. จังหวัดอำนาจเจริญ. แหล่งที่มา : <http://www.panyathai.or.th/wiki/index.php>. 5 เมษายน 2550.
- ฉลอมภพ สุสังกรกาญจน์. 2548. สรุปงานวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงของมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI): การเสวนาการพัฒนาองค์ความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ณ ห้องประชุม Solon C โรงแรม เจ ดับบลิว เมอร์ริออต. วันพุธที่ 5 ตุลาคม 2548. แหล่งที่มา <http://www.sufficiencyeconomy.org/show.php?Id=1022>, 10 เมษายน 2550.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. 2542. เส้นทางที่เป็นไปได้. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 216 น.
- ณรงค์ หุตานุกวัตร และนันทิยา หุตานุกวัตร. 2547. เกษตรกรรมยั่งยืน กระบวนทัศน์ กระบวนการ และตัวชี้วัด. นนทบุรี: มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน (ประเทศไทย).*****
- ธินวา จิตต์สงวน. 2548. สรุปงานวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงในภาคเกษตร: การเสวนาการพัฒนาองค์ความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ณ ห้องประชุม Solon C โรงแรม เจ ดับบลิว เมอร์ริออต. วันพุธที่ 5 ตุลาคม 2548. แหล่งที่มา <http://www.sufficiencyeconomy.org/show.php?Id=1022>, 10 เมษายน 2550.
- ปิยะบุตร หล่อไกรเลิศ. 2547. เศรษฐกิจพอเพียง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอเชียแปซิฟิกส์ ฟรินดิงส์. 136 น.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2551. ความเข้าใจ. แหล่งที่มา <http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%82%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B9%83%E0%B8%88>, 30 มีนาคม 2550.
- วิทยากร เชียงกุล. 2547. พัฒนาการแบบยั่งยืนกับการแก้ปัญหาคนจน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิถึทรรศน์. 152 น.

ลีลาภรณ์ บัวสาย. 2549. เศรษฐกิจพอเพียง : ร่วมเรียนรู้ สานข่าย ขยายผล. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. อัมรินทร์พรินตังแอนด์พับลิชชิง จำกัด มหาชน. 317 น.

สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคมมูลนิธิการุณชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. การสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง. แหล่งที่มา <http://www.rasmi-trm.org/index.php?lay=show&ac=article&Id=223214>, 30 มีนาคม 2550.

สมบัติ กุสุมาวดี. 2550. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาองค์การ. เอกสารสัมมนาวิชาการประจำปี 2550: ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารการพัฒนา. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 63 น.

สำนักพัฒนาสังคม, วารสาร. 2549. เศรษฐกิจพอเพียง. ปีที่ 2 ฉบับที่ 3. 11-22 น.

สำเนียง ประยูรเทศ, 2549 “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”. การจัดการระบบความรู้ของชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง. แหล่งที่มา : <http://gotoknow.org/blog/samnieng/67688>, 28 มีนาคม 2550.

อภิชัย พันธเสน. 2548. สรุปรงานวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงในภาคชนบท: การเสวนาการพัฒนาองค์ความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ณ ห้องประชุม Solon C โรงแรม เจดับบลิว เมอร์ริออต. วันพุธที่ 5 ตุลาคม 2548. แหล่งที่มา <http://www.sufficiencyeconomy.org/show.php?Id=1022>, 10 เมษายน 2550.

_____. 2546. การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 368 น.

แบบสัมภาษณ์ฉบับที่.....

แบบสัมภาษณ์งานวิจัยเรื่อง

ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน จังหวัดอำนาจเจริญ

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามและแบบทดสอบ

1. ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ คือ ประชาชนในจังหวัดอำนาจเจริญ
2. แบบสัมภาษณ์มี 4 ตอนดังต่อไปนี้
 - 2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของครอบครัว
 - 2.3 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.4 การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน
 - 2.5 การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ
 - 2.6 การเป็นที่พึ่งให้แก่ผู้อื่น ชุมชน

ขอขอบพระคุณ

คณะผู้วิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพ

- โสด สมรส หย่าร้าง หม้าย

4. สมาชิกในครอบครัว.....คน

5. ระดับการศึกษาสูงสุด

- ป. 4 ป. 6 ม. 3 ม. 6
 ปริญญาตรี ปริญญาโท อื่น ๆ (ระบุ).....

6. อาชีพหลัก

- รับราชการ เกษตรกร พนักงานบริษัท รับจ้าง
 พนักงานรัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว ไม่ได้ประกอบอาชีพ
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

7. อาชีพเสริม

- เกษตรกร พนักงานบริษัท รับจ้าง
 ธุรกิจส่วนตัว ไม่มีอาชีพเสริม อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

8. รายได้ของครอบครัว.....บาท/ปี

.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของครอบครัว

1. พื้นที่.....ไร่

- ทำนา.....ไร่ ทำสวน.....ไร่
 ทำไร่.....ไร่ ไร่นาสวนผสม.....ไร่
 เลี้ยงปลา.....บ่อ อื่น ๆ (ระบุ).....

2. ท่านเรียนรู้วิธีการทำการเกษตรและพัฒนาอาชีพของท่านจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- คนในครอบครัว การลองผิดลองถูกด้วยตัวเอง
 จากวิทยุ จากเพื่อนบ้าน
 จากการเรียน การอบรม จากหนังสือพิมพ์ วารสารทางการเกษตร
 อื่น ๆ (ระบุ).....

3. ท่านต้องการเพิ่มพูนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพเกษตรอย่างต่อเนื่องหรือไม่

- ต่อเนื่อง ไม่ต่อเนื่อง

4. การรวมกลุ่มกับองค์กรชุมชน

4.1 การเข้าร่วมกลุ่มกับองค์กรชุมชน

- เข้าร่วม (ตอบ 4.2) ไม่ได้เข้าร่วม (ตอบ 4.3)

อื่น ๆ (ระบุ).....

4.2 หากท่านเข้าร่วมกลุ่มกับองค์กรชุมชนท่านร่วมอยู่ในกลุ่มองค์กรชุมชนใด

- กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ
 กลุ่มกำจัดขยะและดูแลชุมชน
 กลุ่มไข่สดเสริมไอโอดีน
 กลุ่มออมทรัพย์
 กลุ่มทอผ้ามัดหมี่
 กลุ่มเกษตรกรทำนา
 อื่น ๆ (ระบุ).....

4.3 ท่านคิดว่าการรวมกลุ่มมีประโยชน์หรือไม่

- มี (ตอบ 4.4) ไม่มี (ตอบ 4.5)

4.4 ท่านคิดว่าการรวมกลุ่มมีประโยชน์อย่างไร

.....
.....
.....
.....

4.5 เหตุใดท่านคิดว่าการรวมกลุ่มไม่มีประโยชน์

.....
.....
.....

5. อะไรคือปัญหาหรืออุปสรรคภายในครอบครัวของท่านที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน

- สภาพพื้นที่ในการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์
 รายจ่ายไม่พอกับรายรับ
 แรงงานคนภายในครอบครัว
 อื่น ๆ (ระบุ).....

รายการ	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
ใช้ในยามเดือดร้อน			
7. ท่านลด ละ และ เลิก อบายมุขต่าง ๆ ที่ทำให้ครอบครัวเดือดร้อน หรือเสื่อมเสีย			
8. เมื่อท่านมีปัญหาท่านสามารถพึ่งพาตนเองได้			
9. ท่านให้ความช่วยเหลือ แบ่งปันแก่เพื่อนบ้าน และชุมชน			
10. ท่านมักจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่รักษาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น			

ตอนที่ 5 การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ

รายการ ท่านคิดว่าหลักเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ท่าน.....	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
1. การพึ่งตนเองด้านอาหาร			
1.1 มีความพอเพียงของอาหารในครัวเรือน			
1.2 มีการแลกเปลี่ยนผลผลิตซึ่งเป็นการพึ่งพากันด้านอาหาร			
1.3 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารลดลง			
1.4 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในครัวเรือนลดลง			
2. การพึ่งตนเองในการผลิต			
2.1 ลดรายจ่ายในการผลิต			
2.2 เพิ่มการใช้แรงงานของตนเอง			
2.3 มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเกษตรหรือเครื่องมือเครื่องใช้ทางการผลิต			
3. การเพิ่มรายได้			
3.1 มีการผลิตที่ค้ำึงถึงการตลาด			
3.2 มีการขายผลผลิตสู่ตลาดในและนอกชุมชน			
3.3 มีรายได้และความเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว			
4. การมีหนี้สินและทรัพย์สิน			
4.1 จำนวนหนี้สินลดลง			
4.2 มีการเพิ่มการออมทั้งในค่าเงินและไม่ใช้ค่าเงิน			

ตอนที่ 6 การเป็นที่พึ่งให้แก่คนอื่น และชุมชน

รายการ	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
1. ท่านได้รวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่าง ๆ กับคนในชุมชนอยู่เสมอ			
2. ท่านพยายามใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด			
3. ท่านได้ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนในชุมชนและนอกชุมชน			
4. ท่านได้สร้างประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม และความก้าวหน้าของชุมชน			
5. ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนจากสติปัญญาความสามารถของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง			
6. ท่านมีความซื่อสัตย์สุจริต อดกลั้นต่อการกระทบกระทั่ง ขยันหมั่นเพียร และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือแบ่งปันกันระหว่างสมาชิกชุมชน			

ขอขอบคุณที่ให้สัมภาษณ์

สำเนา

ที่ ศธ 0524.04/0571

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

12 กุมภาพันธ์ 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ที่เก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอำนาจเจริญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย I. แบบสอบถาม

ด้วย ดร. รัชดากร พลภักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภคพงศ์ ปวงสุข และ อาจารย์อรุณรัสมิ์ แสงศิลาอาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน จังหวัดอำนาจเจริญ” ในการทำวิจัยนี้มีความจำเป็นต้องขอข้อมูลจากพัฒนาชุมชนจังหวัดอำนาจเจริญ พัฒนาชุมชนอำเภอเมืองอำนาจเจริญ พัฒนาชุมชนอำเภอหัวตะพาน พัฒนาชุมชนอำเภอพนา และพัฒนาชุมชนอำเภอนามาน รวมทั้งแจกแบบสอบถามให้แก่ประชาชนในจังหวัดของท่านดังตัวอย่างแบบสอบถามที่แนบมา โดยผู้วิจัยจะขอเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 22 มีนาคม 2551 ถึงวันที่ 29 มีนาคม 2551 จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในพื้นที่ของท่านตามวันดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์พิระวุฒิ สุวรรณจันทร์)

คณบดี

ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร

โทร 02-7373000, 02-3264111 ต่อ 3699, 6072

โทรสาร 02-3264324

11 ก.พ. 51

ที่ ศช 0524.04/ 0571

คณะกรรมการอำนวยการ
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

12 กุมภาพันธ์ 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ที่เก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

เรียน นายอำเภอ อำเภอเมืองอำนาจเจริญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถาม

ด้วย ดร. รัชดากร พลภักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภคพงศ์ ปวงสุข และ อาจารย์อรุณศรีมี
แสงศิลา อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอม
เกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
จังหวัดอำนาจเจริญ” ในการทำวิจัยนี้มีความจำเป็นต้องขอข้อมูลจากพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองอำนาจเจริญ
รวมทั้งแจกแบบสอบถามให้แก่ประชาชนในอำเภอของท่านดังตัวอย่างแบบสอบถามที่แนบมา โดยผู้วิจัยจะ
ขอเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 22 มีนาคม 2551 ถึงวันที่ 29 มีนาคม 2551 จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน
โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในพื้นที่ของท่านตามวันดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้
นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์พีระวุฒิ สุวรรณจันทร์)

คณบดี

ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร

โทร 02-7373000, 02-3264111 ต่อ 3699, 6072

โทรสาร 02-3264324

11 ก.พ. 51

สำเนา

ที่ ศษ 0524.04/0571

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

12 กุมภาพันธ์ 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

เรียน นายอำเภอ อำเภอพนา

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถาม

ด้วย ดร. รัชดากร พลภักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภักพงศ์ ปวงสุข และ อาจารย์อรุณศรีมี
แสงศิลา อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอม
เกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
จังหวัดอำนาจเจริญ” ในการทำวิจัยนี้มีความจำเป็นต้องขอข้อมูลจากพัฒนาชุมชนอำเภอพนา รวมทั้งแจก
แบบสอบถามให้แก่ประชาชนในอำเภอของท่านดังตัวอย่างแบบสอบถามที่แนบมา โดยผู้วิจัยจะขอเก็บ
ข้อมูลระหว่างวันที่ 22 มีนาคม 2551 ถึงวันที่ 29 มีนาคม 2551 จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรด
พิจารณาอนุญาตให้ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในพื้นที่ของท่านตามวันดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์พีระวุฒิ สุวรรณจันทร์)

คณบดี

ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร

โทร 02-7373000, 02-3264111 ต่อ 3699, 6072

โทรสาร 02-3264324

11 ก.พ. 51

สำเนา

ที่ ศษ 0524.04/ 0571

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

12 กุมภาพันธ์ 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

เรียน นายอำเภอ อำเภอห้วยตะพาน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถาม

ด้วย ดร. รัชดากร พลภักดี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภักพงส์ ปวงสุข และ อาจารย์อรุณรัตน์ มีแสงศิลา อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนจังหวัดอำนาจเจริญ” ในการทำวิจัยนี้มีความจำเป็นต้องขอข้อมูลจากพัฒนาชุมชนอำเภอห้วยตะพาน รวมทั้งแจกแบบสอบถามให้แก่ประชาชนในอำเภอของท่านดังตัวอย่างแบบสอบถามที่แนบมา โดยผู้วิจัยจะขอเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 22 มีนาคม 2551 ถึงวันที่ 29 มีนาคม 2551 จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดพิจารณาอนุญาตให้ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในพื้นที่ของท่านตามวันดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์พิระวุฒิ สุวรรณจันทร์)

คณบดี

ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร

โทร 02-7373000, 02-3264111 ต่อ 3699, 6072

โทรสาร 02-3264324

๗ ก.พ. ๕๑

สำเนา

ที่ ศษ 0524.04/ 0571

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

12 กุมภาพันธ์ 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

เรียน นายอำเภอ อำเภอชานุมาน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถาม

ด้วย ดร. รัชดากร พลภักดี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กัดพงส์ ปวงสุข และ อาจารย์อรุณรัศมี แสงศิลา อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิจัยเรื่อง “ความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนจังหวัดอำนาจเจริญ” ในการทำวิจัยนี้มีความจำเป็นต้องขอข้อมูลจากพัฒนาชุมชนอำเภอชานุมาน รวมทั้งแจกแบบสอบถามให้แก่ประชาชนในอำเภอของท่านดังตัวอย่างแบบสอบถามที่แนบมา โดยผู้วิจัยจะขอเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 22 มีนาคม 2551 ถึงวันที่ 29 มีนาคม 2551 จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดพิจารณาอนุญาตให้ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในพื้นที่ของท่านตามวันดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์พีระวุฒิ สุวรรณจันทร์)

คณบดี

ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร

โทร 02-7373000, 02-3264111 ต่อ 3699, 6072

โทรสาร 02-3264324

11 ก.พ. 51

ข้อมูล ตำบลโนนหนามแท่ง อำเภออำนาจเจริญ

1. พื้นที่ทำการศึกษ อำเภอเมืองอำนาจเจริญ ตำบล โนนหนามแท่ง
จำนวนพื้นที่ทั้งหมด 38,062.5 ไร่
ลักษณะของพื้นที่ โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบสูง ๆ ต่ำ ๆ เป็นดินร่วนปนทราย และลูกรังบางส่วน
แต่สามารถทำการเกษตรได้
2. แหล่งน้ำธรรมชาติ/แม่น้ำ อ่างเก็บน้ำพุทรอุทยาน ลำห้วยจำนวน 7 สาย
3. ประชากรมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 6,236 คน เพศชาย 3,087 คน เพศหญิง 3,149 คน
4. ทรัพยากรธรรมชาติ (ไม่ระบุ)
5. สาธารณูปโภค
 - 5.1 ถนนภายในหมู่บ้าน และถนนเชื่อมหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรัง การคมนาคมไป มา
ลำบาก โดยเฉพาะช่วงฤดูฝนเป็นหลุมเป็นบ่อและในฤดูแล้งมีฝุ่นละออง
 - 5.2 การประปา มีประปาหมู่บ้านจำนวน 9 แห่ง
 - 5.3 สาธารณสุขมูลฐานชุมชน เช่น อามัย/อสม. อามัยจำนวน 1 แห่ง ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน
ชุมชน จำนวน 12 แห่ง
 - 5.4 ไฟฟ้า มีไฟฟ้าครบทุกหมู่บ้านแต่ยังไม่ครบทุกครัวเรือน
 - 5.5 ระบบสื่อสาร มีตู้โทรศัพท์สาธารณะจำนวน 6 ตู้
6. การประกอบอาชีพของประชาชนในหมู่บ้าน อาชีพหลัก ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ประกอบ
อาชีพหลัก คือ ทำนา ผลผลิต 300 ก.ก./ไร่ และ อาชีพเสริม คือ รับจ้างทั่วไป
7. ศิลปวัฒนธรรมประจำหมู่บ้าน

ศิลปวัฒนธรรมของหมู่บ้าน	ศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเกษตร
1. บุญตักบาตรเทโว, บุญเลี้ยงบ้าน บุญมหาชาติ, บุญเข้าพรรษา, บุญออก พรรษา 2. บุญเบิกบ้าน 3. บุญสงกรานต์ 4. บุญพระเวส	1. ประเพณีตะลวงแขกเกี่ยวข้าว 2. บุญประเพณีข้าวจี 3. บุญข้าวประดับดิน 4. บุญข้าวสาก 5. บุญคูณลาน

8. ศูนย์บริการของรัฐ/เอกชน

สถานีอนามัย 1 แห่ง

โรงเรียน 4 แห่ง

โรงเรียนอาชีวศึกษา (วิทยาลัยเทคนิคฯ 1 แห่ง)

สถานีตำรวจ ไม่มี

9. สถานที่ปลูกสร้างทางศาสนา/ความเชื่อ

วัด 13 แห่ง

โบสถ์/วิหาร จำนวน 5 แห่ง

ข้อมูล ตำบลป่าก่อ อำเภอชานุมาน

1. พื้นที่ทำการศึกษ อำเภอชานุมาน ตำบลป่าก่อ
จำนวนพื้นที่ทั้งหมด 56,231 ไร่
ลักษณะของพื้นที่ เป็นที่ราบสลับกับเนินเขา ดินร่วนปนทราย เหมาะสำหรับการทำไร่ และการ
เลี้ยงสัตว์
2. แหล่งน้ำธรรมชาติ/แม่น้ำ ลำห้วย 6 สาย, หนองน้ำ 7 แห่ง
3. ประชากรมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 7,883 คน เพศชาย 4,038 คน เพศหญิง 3,845 คน
4. ทรัพยากรธรรมชาติ
 - 4.1 ป่าไม้ 22,032.55 ไร่/ร้อยละ 39.39 (แหล่งที่มา แผนแม่บทชุมชน ต. ป่าก่อ)
 - 4.2 แหล่งน้ำ 407.33 ไร่/ร้อยละ 0.0072 (แหล่งที่มา แผนแม่บทชุมชน ต. ป่าก่อ)
5. สาธารณูปโภค
 - 5.1 ถนนภายในหมู่บ้าน ตำบลเป็นถนนลูกรัง ถนนคอนกรีต อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การ
บริหารส่วนตำบลป่าก่อ ใช้งานได้ดี
 - 5.2 การประปา ประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลป่าก่อได้รับบริการจากประปาหมู่บ้านมีทั้งสิ้น
จำนวน 12 แห่ง
 - 5.3 สาธารณสุขมูลฐานชุมชน เช่น อนามัย/อสม.
 - 5.4 ไฟฟ้า ตำบลป่าก่อระบบไฟฟ้าขยายทั่วถึงทุกหมู่บ้าน แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกครัวเรือนเพราะ
บางครัวเรือนตั้งบ้านอยู่ที่ทำกินห่างไกลจากหมู่บ้าน
 - 5.5 ระบบสื่อสาร มีตู้โทรศัพท์สาธารณะจำนวน 6 ตู้
6. การประกอบอาชีพของประชาชนในหมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่อาชีพหลักทำนา อาชีพรองทำ
ไร่มันสำปะหลัง ไร่อ้อย

7. ศิลปวัฒนธรรมประจำหมู่บ้าน

ศิลปวัฒนธรรมของหมู่บ้าน	ศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเกษตร
<ol style="list-style-type: none"> 1. บุญข้าวกล้า 2. บุญคูณลาน 3. บุญข้าวจี 4. บุญพะเหวด หรือ บุญมหาชาติ 5. บุญสงน้ำ,สงกรานต์ 6. บุญบั้งไฟ 7. บุญช่าสะ 8. บุญเข้าพรรษา 9. บุญข้าวสาก 10. บุญออกพรรษา 11. บุญกฐิน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเลี้ยงผีตาแฮก,การเลี้ยงปู่ตา 2. บุญคูณลาน

8. ศูนย์บริการของรัฐ/เอกชน

สถานีอนามัย 2 แห่ง

โรงเรียน 6 แห่ง เป็นโรงเรียน ตชด. 2 แห่ง

โรงเรียนปฐมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 แห่ง

สถานีตำรวจ ไม่มี

9. สถานที่ปลูกสร้างทางศาสนา/ความเชื่อ

วัด 9 แห่ง เป็นที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของคนในหมู่บ้าน

ข้อมูลตำบลจานลาน อำเภอพนา

1. พื้นที่ทำการศึกษ อำเภอพนา ตำบลจานลาน
จำนวนพื้นที่ทั้งหมด 52,075 ไร่ ตารางวา
ลักษณะของพื้นที่ ตำบลจานลานพื้นที่ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบลุ่ม ดินรวมปนทราย
2. แหล่งน้ำธรรมชาติ/แม่น้ำ พื้นที่ตำบลจานลานมีแหล่งที่สำคัญคือฝายน้ำล้น บุญทัน อยู่บริเวณบ้านฝั่งหมูที่ 4 ตำบลจานลาน และลำน้ำเซบกไหลผ่านพื้นที่ตำบลจานลาน (หมูที่ 7, 8 และ หมูที่ 14)
3. ประชากร มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 6,234 คน เพศชาย 3,079 คน เพศหญิง 3,079 คน (ข้อมูล จปฐ. ปี 2551)
4. ทรัพยากรธรรมชาติ
 - 4.1 ป่าไม้ 6,500 ไร่ (แหล่งที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอพนา)
 - 4.2 แหล่งน้ำ 100 ไร่ (แหล่งที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอพนา)
5. สาธารณูปโภค
 - 5.1 ถนนภายในหมู่บ้าน ถนนที่ใช้ติดต่อสัญจรภายในหมู่บ้านมีลักษณะเป็นถนนลูกรังและคอนกรีต ถนนที่ใช้สัญจรระหว่างหมู่บ้านเป็นลักษณะถนนลาดยางสลับลูกรัง
 - 5.2 การประปาของหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นลักษณะน้ำใต้ผิวดินและประปาน้ำผิวดิน
 - 5.3 สาธารณสุขมูลฐานชุมชน เช่น อนามัย/อสม. ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับการดูแลด้านสุขภาพอนามัยอย่างทั่วถึง มี อสม. ครอบคลุมอย่างทั่วถึงเฉลี่ยอัตรา 1 :10 คริวเรือน
 - 5.4 ไฟฟ้า ตำบลจานลานมีไฟฟ้าใช้อย่างทั่วถึงครบทุกครัวเรือน
 - 5.5 ระบบสื่อสาร ตำบลจานลานมีระบบสื่อสารด้วยบริการ โทรศัพท์สาธารณะทุกหมู่บ้านส่วนใหญ่ใช้ไม่ได้ และระบบสื่อสารแบบไร้สาย (มือถือ) ที่ใช้การได้ดี
6. การประกอบอาชีพของประชาชนในหมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม (ทำนา และเลี้ยงสัตว์)
7. ศิลปวัฒนธรรมประจำหมู่บ้าน

ศิลปวัฒนธรรมของหมู่บ้าน	ศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเกษตร
ศิลปวัฒนธรรมของหมู่บ้านที่ได้รับการถ่ายทอดมา บรรพบุรุษที่เรียก ฮีตสิบสองคองสิบสี่	ตำบลจานลาน มีศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ที่คนส่วนใหญ่รู้จักคือ บุญคูณลาน

8. ศูนย์บริการของรัฐ/เอกชน

สถานีอนามัย 2 แห่ง สามารถให้บริการประชาชนได้ตลอดเวลา

โรงเรียน 9 แห่ง สามารถให้บริการศึกษาได้อย่างทั่วถึงในระดับและถมการศึกษาและ
มัธยมศึกษา

สถานีตำรวจ ไม่มี

9. สถานที่ปลูกสร้างทางศาสนา/ความเชื่อ

วัด 13 แห่ง สามารถใช้เป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนาได้อย่างทั่วถึง

ข้อมูลตำบลคำพระ อำเภอหัวตะพาน

1. พื้นที่ทำการศึกษ อำเภอหัวตะพาน ตำบลคำพระ
จำนวนพื้นที่ทั้งหมด 8,813 ไร่
ลักษณะของพื้นที่ ตำบลคำพระเป็นพื้นที่ราบตั้งอยู่ติดบริเวณป่าดงใหญ่และลำเซบายมีพื้นที่ที่ใช้ในการประกอบอาชีพในการทำนา
2. แหล่งน้ำธรรมชาติ/แม่น้ำ ลำเซบายอยู่ด้านทิศตะวันตกไหลจากทางด้านทิศเหนือลงไปทางด้านทิศใต้ เป็นแหล่งน้ำที่ผลิตอาหารโปรตีน (ปลา) ที่เกิดจากธรรมชาติ
3. ประชากร มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 5,813 คน เพศชาย 2,712 คน เพศหญิง 3,101 คน
4. ทรัพยากรธรรมชาติ
 - 4.1 ป่าไม้ 1,586 ไร่/ร้อยละ 18 (แหล่งที่มา แผนชุมชน)
 - 4.2 แหล่งน้ำ 218 ไร่/ร้อยละ 2.4 (แหล่งที่มาการสำรวจชุมชน)
5. สาธารณูปโภค
 - 5.1 ถนนภายในหมู่บ้าน เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กในชุมชนความยาว 36 กิโลเมตร
 - 5.2 การประปา ใช้ประปาหมู่บ้านจากบาดาล
 - 5.3 สาธารณสุขมูลฐานชุมชน เช่น อนามัย/อสม. มีอนามัยหมู่บ้านอยู่ 2 แห่ง ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านคำพระและบ้านโนนหนามแท่ง
 - 5.4 ไฟฟ้า ตำบลคำพระมีไฟฟ้าครอบคลุมครัวเรือน
 - 5.5 ระบบสื่อสาร ใช้โทรศัพท์สาธารณะ 2 แห่ง นอกนั้นเป็นโทรศัพท์มือถือ
6. การประกอบอาชีพของประชาชนในหมู่บ้าน ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรเป็นหลัก
 - 6.1 อาชีพจากการทำนา
 - 6.2 อาชีพเลี้ยงสัตว์ (โค/กระบือ/สัตว์ปีก)
 - 6.3 อาชีพการทอผ้าจิด

7. ศิลปวัฒนธรรมประจำหมู่บ้าน

ศิลปวัฒนธรรมของหมู่บ้าน	ศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเกษตร
1. บุญบั้งไฟ 2. บุญอาบน้ำสงกรานต์ 3. บุญขึ้นปีใหม่ 4. บุญเข้าพรรษา 5. บุญออกพรรษา 6. บุญข้าวประดับดิน	1. บุญคุ้มข้าวใหญ่

8. ศูนย์บริการของรัฐ/เอกชน

สถานีอนามัย 2 แห่ง

โรงเรียน 5 แห่ง ประชาชนทั่วไปได้รับการศึกษาภาคบังคับ

สถานีตำรวจ ไม่มี

9. สถานที่ปลูกสร้างทางศาสนา/ความเชื่อ

วัด 7 แห่ง สำนักสงฆ์ 1 แห่ง สามารถใช้เป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนาได้อย่างทั่วถึง